

PRACTICA CONTRAVENTIONALĂ ȘI JUDICIARĂ DE EXAMINARE A CONTRAVENTIILOR ȘI INFRACTIUNILOR PRIVIND CIRCUITUL ILEGAL DE DROGURI FĂRĂ SCOP DE ÎNSTRĂINARE

ANALIZA PRACTICII PENTRU ANUL 2017

Autor: Dumitru Sliusarenco

Au contribuit: Vadim Vieru, Alexandru Postica, Pavel Cazacu, Ștefan Orbu

Coordonatoare de ediție: Olga Manole

Redactarea textului în limba română: Inga Druță

Procesare computerizată și editare: Mihail Catan

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul studiului poate fi utilizat și reprodus în scopuri nonprofit și fără acordul prealabil al Asociației „Promo-LEX” cu condiția indicării sursei de informație.

SE DISTRIBUIE GRATUIT

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Asociația PROMO-LEX

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 127, Chișinău, R. Moldova

Tel./fax: (+373 22) 450024

E-mail: info@promolex.md

www.promolex.md

FUNDAȚIA SOROS-MOLDOVA

str. Bulgara 32, Chișinău, Republica Moldova

Tel.: (+373 22) 274480, 270031

Fax: (+373 22) 270507

www.soros.md

Studiul a fost realizat în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor grupurilor cu risc sporit de infectare în Moldova”, proiect implementat cu suportul financiar al Departamentului Sănătate Publică din cadrul Fundației Soros-Moldova.

Conținutul studiului reflectă opinia și poziția autorilor. Fundația Soros-Moldova nu poartă răspundere pentru conținutul studiului.

CUPRINS

INTRODUCERE	6
Retrospectivă	6
Evoluții	7
METODOLOGIA	8
1 CADRUL LEGISLATIV ȘI DE POLITICI PUBLICE	10
Legislația contravențională	10
Legislația penală	11
Politici publice	14
2 PRACTICA CONTRAVENȚIONALĂ	16
Aspecte generale. Clasificarea cauzelor	16
Tipurile de droguri	17
Plantele de mac	18
Marijuana	18
Plantele de cânepă	19
Termenele examinării contravenționale	20
Recunoașterea vinovăției	21
Căile de atac	22
Profilul contravenienților	23
Aspecte de gen	23
Vârsta	24
Zona comiterii contravențiilor	24
Nivelul educației	26
Statutul matrimonial	26
Situția ocupațională	27
Conflictul cu legea	28
Alte aspecte	29
3 PRACTICA JUDICIARĂ	31
Aspecte generale. Clasificarea cauzelor	31
Determinarea proporțiilor la calificarea faptelor	32
Tipurile de droguri și proporțiile	34
Practica de investigare penală	36
Termenele urmăririi penale	36
Distrugerea corpurilor delictive	38
Recunoașterea vinovăției	38

Examinarea judiciară	39
Termenul de examinare	39
Procedura de examinare și recunoașterea vinovăției	40
Măsurile preventive	42
Sentința instanței de judecată	43
Tipurile pedepselor	44
Căile de atac	47
Profilul inculpaților	48
Aspecte de gen	48
Vârsta	49
Zona de comitere a infracțiunii	50
Nivelul educației	51
Statutul matrimonial	52
Situația ocupațională	53
Conflictul cu legea	54
4 CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	56
Constatări și concluzii	56
Dimensiunea contravențională	56
Dimensiunea penală	57
Recomandări	58

ABREVIERI

alin.	alineat
ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
art.	articol
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
CC	Cod contravențional
CDI	Consumator de droguri injectabile
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CP	Cod penal
CPP	Cod de procedură penală
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DRN	Dispensarul Republican de Narcologie
EMCDDA	Centrul European de Monitorizare a Drogurilor și a Dependenței de Droguri
GRSI	Grupuri cu risc sporit de infectare
HG	Hotărâre de Guvern
IGP	Inspectoratul General al Poliției
IP	Inspectorat de Poliție
KAP	Key Affected Population (populația-cheie afectată)
MAI	Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
U.C.	unități convenționale
UNODC	Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Crimă

INTRODUCERE

RETROSPECTIVĂ

În 2017, Asociația „Promo-LEX” a publicat un studiu privind practica judiciară (*referitor la anul 2015*) de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare (în continuare, *Studiul pentru anul 2015*)¹.

Una dintre cele mai importante concluzii ale *Studiului pentru anul 2015* a fost că proporțiile stabilite de „*Lista substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora*”² (în continuare, Lista substanțelor narcotice) sunt mici. Aceasta determină tragerea la răspundere penală preponderent a consumatorilor de droguri și diminuează eficiența luptei contra traficului de droguri și a traficantilor. O altă concluzie importantă a *Studiului pentru anul 2015* era că numărul mare de dosare penale intentate pentru circuitul ilegal de droguri în cantități ne semnificative are ca efect mărirea volumului de lucru al organului de urmărire penală și al instanțelor de judecată. Revizuirea cantităților de substanțe narcotice ar putea reduce costurile și volumul de lucru al organelor de drept și al instanțelor judiciare.

Studiul pentru anul 2015 a scos în evidență și faptul că în procedurile penale privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare se atestă un grad înalt de recunoaștere a vinovăției (*în peste 82% din cazuri în faza de urmărire penală și în peste 85% din cazuri în faza de examinare judiciară*) și, respectiv, de examinare judiciară în procedură simplificată conform articolului 3641 din Codul de procedură penală (CPP) (în circa 85% din cazuri).

O altă concluzie a *Studiului pentru anul 2015* a fost că în majoritatea absolută a cazurilor, instanțele pronunță sentințe de condamnare a persoanelor puse sub învinuire (95%), în timp ce sentințe de achitare – în doar 1% din cauzele analizate. Numai 9% din sentințe au fost atacate în ordine de apel de părțile implicate în proces.

Rezultatele pentru anul 2015 au arătat că profilul subiecților infracțiunii privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare scotea în evidență gradul lor sporit de vulnerabilitate, aceștia fiind preponderent persoane de vârstă medie, cu studii nefinalizate, necăsătorite, fără un loc de muncă și aflate în conflict cu legea.

Cercetarea curentă stabilește, așa cum vom demonstra pe parcurs, că în 2017, situația sub anumite aspecte problematice, identificate în anul 2015, s-a îmbunătățit. Totuși, majoritatea problemelor s-au menținut sau chiar s-au înrăutățit.

1. Asociația „Promo-LEX”, 2017, [Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare](#).
2. [Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 79 din 23 ianuarie 2006](#) cu privire la aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin aceste substanțe, depistate în trafic ilicit, și cantitățile acestora.

EVOLUȚII

Traficul și consumul de droguri reprezintă o problemă gravă, care afectează viața oamenilor în particular și societățile moderne în general. Potrivit Raportului mondial privind drogurile pentru anul 2018, circa 275 de milioane de oameni din întreaga lume, ceea ce constituie circa 5,6% din populația globului, au consumat măcar o dată droguri în anul 2016³. În anul 2015, cifra totală era de 246 de milioane de oameni, înregistrându-se astfel o creștere de 29 de milioane⁴. Producerea și consumul de droguri sunt în continuă creștere. Drogurile cele mai frecvente sunt canabisul, opioidele, opiaceele, amfetamina și ecstasy. Spre deosebire de anul 2016, în 2017 producția globală de opiu a crescut cu 65%, până la circa 10 500 de tone. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), în anul 2015 circa 450 000 de oameni au decedat din cauza consumului de droguri⁵.

Pe plan național se atestă o creștere a infracțiunilor legate de droguri. Potrivit Raportului privind activitatea poliției, în 2018 a fost înregistrată o creștere de 6,13% a infracțiunilor legate de droguri, în comparație cu 2017. Potrivit Raportului Agenției Naționale pentru Sănătate Publică privind consumul și traficul ilicit de droguri pentru anul 2017, au fost înregistrate 33 de decese asociate consumului de droguri de instituțiile abilitate conform Centrului de Medicină Legală (CML), 69 de cazuri conform datelor Dispensarului Republican de Narcologie (DRN) și 4 cazuri conform registrului general al mortalității. În total au fost înregistrate 106 decese⁶.

Autoritățile Republicii Moldova se află într-un proces continuu de dezvoltare, adaptare și perfecționare a metodelor și instrumentelor de combatere și prevenire a traficului și consumului ilicit de droguri.

Un mecanism important rămâne a fi sancționarea traficului și consumului ilicit de droguri prin intermediul legislației contravenționale și penale. Studiul de față își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra procedurilor contravenționale și penale de investigare și sancționare a traficului ilicit de droguri fără scop de înstrăinare și să facă o analiză comparativă a evoluției în domeniu, plecând de la constatările curente și cele făcute în *Studiul pentru anul 2015*.

3. UNODC, 2018, [Raportul mondial privind drogurile pentru anul 2018, sumar executiv](#).

4. UNODC, 2015, [Raportul mondial privind drogurile, capitolul I, pct. A](#).

5. UNODC, 2018, [Raportul mondial privind drogurile pentru anul 2018, sumar executiv](#).

6. Agenția Națională pentru Sănătate Publică, 2018, [Consumul și traficul ilicit de droguri, Raport 2017](#), p. 1

METODOLOGIA

Studiul de față are la bază o metodologie similară *Studiului pentru anul 2015*, cu mențiunea că prezenta cercetare, spre deosebire de cea din 2017, va analiza și aspectele de examinare a contravențiilor stabilite de art. 85 și 87 din Codul contravențional (CC). Scopul cercetării este de a analiza practicile judiciare și contravenționale înregistrate în cauzele privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare examinate de către organele de poliție și instanțele de judecată în anul 2017.

Studiul se referă nemijlocit la cercetarea practicii contravenționale privind faptele de procurare ori păstrare ilegală de droguri, precursori, etnobotanice și a analogilor acestora în cantități mici sau consumul de droguri fără prescripția medicului (art. 85 CC) și faptele de cultivare ilegală a plantelor ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora și fabricarea etnobotanicelor (art. 87 CC). La fel, studiul se referă și la cercetarea practicii judiciare privind infracțiunile legate de circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare (art. 217 CP). Informațiile au fost colectate din toate instanțele judiciare de nivelul I și inspectoratele teritoriale de poliție din Republica Moldova, care pe parcursul anului 2017 au examinat astfel de cauze.

În vederea realizării cercetării, au fost expediate demersuri către Consiliul Superior al Magistraturii din Republica Moldova (CSM) pentru a obține accesul la registrele și fișele de evidență și la dosarele penale și contravenționale relevante, din arhiva instanțelor judecătorești de nivelul I, care au fost inițiate și/sau examinate în anul 2017. Prin Hotărârea nr. 331/16 din 3 iulie 2018⁷, CSM a aprobat demersurile Asociației „Promo-LEX”. Nu au fost supuse analizei cauzele aflate pe rol la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție, analiza limitându-se la procedurile deja finalizate.

De asemenea, au fost expediate demersuri către Inspectoratul General al Poliției (IGP) pentru a obține accesul la registrele de evidență și dosarele contravenționale din arhiva inspectoratelor teritoriale de poliție, care au fost examinate în anul 2017. Prin Circulara nr. INI/4-11567 din 16 noiembrie 2018, IGP a aprobat demersurile Asociației „Promo-LEX”.

În urma analizei rapoartelor și studiilor relevante privind consumul de droguri și situația persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare (GRSI), dar și în baza metodologiei de cercetare, au fost elaborate fișele de evaluare a dosarelor contravenționale și penale pentru dezagregarea datelor obținute în procesul de colectare a informațiilor. La elaborarea fișei s-a ținut cont de necesitatea evaluării aspectelor de ordin procesual și material care influențează procesul de examinare contravențională și judiciară, precum și de necesitatea prelucrării informațiilor relevante privind profilul persoanelor vizate.

7. Consiliul Superior al Magistraturii, 2018, [Hotărârea nr. 331/16 din 3 iulie 2018](#).

În baza fișei de evaluare, au fost prelucrate datele privind:

- a) durata urmăririi penale/examinării contravenționale;
- b) durata examinării judiciare;
- c) recunoașterea vinovăției în procesul penal și procedura de examinare în instanță;
- d) decizia contravențională/sentința judiciară și tipurile de pedepse aplicate;
- e) căile de atac;
- f) datele privind tipurile de droguri identificate și cantitățile acestora.

În ceea ce privește subiecții contravențiilor și infracțiunilor, au fost prelucrate datele privind:

- a) apartenența de gen a acestora;
- b) vârsta;
- c) zona de proveniență;
- d) statutul matrimonial;
- e) studiile;
- f) angajarea în câmpul muncii;
- g) conflictele anterioare cu legea.

Datele obținute în urma cercetării au fost analizate prin prisma standardelor naționale și internaționale în domeniul drepturilor omului, dar și a garanțiilor fundamentale privind accesul la justiție și procesul echitabil. De asemenea, cercetarea s-a bazat pe analiza practicilor de examinare contravențională, investigare penală și examinare judiciară a cauzelor privind circulația ilegală a drogurilor și concordanța acestora cu angajamentele naționale și internaționale asumate de Republica Moldova pentru prevenirea și combaterea narcomaniei și a traficului de droguri⁸.

8. [Hotărârea Guvernului nr. 1208 din 27.12.2010](#) cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pe anii 2011–2018.

1. CADRUL LEGISLATIV ȘI DE POLITICI PUBLICE

În *Studiul pentru anul 2015*, au fost analizate detaliat legislația și politicile naționale în domeniul prevenirii și combaterii consumului ilicit de droguri. Din acest motiv, în capitolul de față nu vom repeta analiza realizată în studiul citat, ci vom puncta cele mai importante prevederi, acte legislative și politici în domeniu. Suplimentar, vom prezenta evoluțiile în domeniul prevenirii și combaterii drogurilor la nivel legislativ și de politici, care au avut loc din anul 2015 până în prezent.

LEGISLAȚIA CONTRAVENȚIONALĂ

Acțiunile legate de consumul și circulația ilegală a substanțelor narcotice au fost inserate în Capitolul VII al Codului contravențional: „*Contravenții ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitaro-epidemiologică*”.

» Articolul 85, Cod contravențional

Articolul 85 CC reglementează faptele legate de procurarea sau păstrarea ilegală de substanțe narcotice sau de substanțe psihotrope în cantități mici ori consumarea unor astfel de substanțe fără prescripția medicului. Acestea se sancționează cu amendă de la 12 la 30 de unități convenționale (U.C.) sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 72 de ore⁹. Același articol, la alineatul doi, stabilește și posibilitatea înlăturării răspunderii contravenționale în cazul în care persoana a predat benevol drogurile, precursorii, etnobotanicele și analogii acestora, deținute ilegal, sau care s-a adresat ori acceptă să se adreseze benevol la o instituție medicală pentru a i se acorda asistența necesară în legătură cu consumul ilegal al acestora.

» Articolul 86, Cod contravențional

Articolul 86 CC reglementează faptele legate de neluarea de măsuri pentru asigurarea regimului stabilit de protecție a semănăturilor de mac somnifer, de cânepă, de arbust de coca, a locurilor de păstrare și de prelucrare a recoltelor acestor culturi, neluarea de măsuri pentru distrugerea resturilor rămase după recoltare și a deșeurilor de producție ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora. Articolul stabilește sancțiunea sub formă de amendă de la 90 la 210 U.C. aplicată persoanei cu funcție de răspundere și amendă de la 300 la 600 de U.C. aplicată persoanei juridice.

9. [Codul contravențional al Republicii Moldova](#), nr. 218 din 24.10.2008, articolul 85.

► Articolul 87, Cod contravențional

Articolul 87 CC reglementează faptele legate de cultivarea ilegală a plantelor ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora și fabricarea etnobotanicelor fără scop de înstrăinare, dacă faptele nu constituie infracțiuni. Acestea se sancționează cu amendă de la 42 la 60 de U.C. aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de U.C. aplicată persoanei cu funcție de răspundere și cu amendă de la 300 la 600 de U.C. aplicată persoanei juridice, în toate cazurile cu/sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 1 an la 3 ani.

Calificarea contravențională conform articolelor 85–87 CC se face în cazul identificării unor cantități mici de droguri, în timp ce pentru cantitățile mari se aplică legislația penală. Cantitățile de droguri sunt stabilite prin Hotărârea nr. 79 din 23.01.2006, care conține *Lista substanțelor narcotice*, citată anterior (*vezi nota de subsol 2*).

Conform articolului 400 CC, contravențiile prevăzute de articolele 85 și 87 CC țin de competența poliției. Astfel, practicile contravenționale analizate în capitolul 2 al acestui studiu se referă în exclusivitate la activitatea organelor de poliție.

În anii 2017–2019 nu au fost operate modificări la prevederile Codului contravențional care se referă la procurarea, păstrarea, cultivarea sau consumul de droguri, în special este vorba de art. 85 și 87 CC.

LEGISLAȚIA PENALĂ

Acțiunile legate de consumul, cultivarea și circulația ilegală a substanțelor narcotice fără scop de înstrăinare au fost inserate în Capitolul VIII al Codului penal (CP): „*Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale*”.

► Articolul 217, Cod penal

Articolul 217 CP reglementează faptele legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analogelor lor fără scop de înstrăinare¹⁰. Alineatul 1 se referă la semănatul sau cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice și prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare. Aceste fapte se pedepsesc cu amendă în mărime de la 200 la 400 de U.C. sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 100 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 de U.C. cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Alineatul 2 se referă la producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea și transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare. Aceste fapte se pedepsesc cu amendă în mărime de la 400 la 700 de U.C. sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 150 de ore, ori cu închisoare de până la 1 an, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 de U.C., cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

10. [Codul penal al Republicii Moldova](#), nr. 985 din 18.04.2002, articolul 217.

Alineatul 3 se referă la faptele stabilite de alineatele 1 și 2 ale art. 217, dar săvârșite de două sau mai multe persoane, de o persoană care a împlinit vârsta de 18 ani cu atragerea minorilor, cu utilizarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, a căror circulație în scopuri medicinale este interzisă, cu folosirea situației de serviciu și pe teritoriul instituțiilor de învățământ, instituțiilor de reabilitare socială, penitenciarelor, unităților militare, în locurile de agrement, în locurile de desfășurare a acțiunilor de educație, instruire a minorilor sau tineretului și a altor acțiuni culturale sau sportive ori în imediata apropiere a acestora. Faptele respective se pedepsesc cu închisoare de până la 4 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de U.C., cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Alineatul 4 se referă la faptele stabilite de alineatele 1, 2 și 3 ale art. 217, dar săvârșite în proporții deosebit de mari. Acestea se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 10000 de U.C., cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Alineatul 5 stabilește posibilitatea liberării de răspundere penală a persoanei care a săvârșit acțiunile prevăzute la art. 217 sau 217¹, dacă a contribuit activ la descoperirea sau contracararea infracțiunii ce tine de circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, după caz, prin autodenunțare, predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, indicare a sursei de procurare a acestor substanțe, divulgarea persoanelor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii, indicarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor rezultate din infracțiune. Nu poate fi considerată predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora ridicarea substanțelor la reținerea persoanei, precum și la efectuarea acțiunilor de urmărire penală pentru depistarea și ridicarea lor.

Codul penal reglementează suplimentar o serie de infracțiuni care se referă la circuitul ilicit de droguri cu scop de înstrăinare și care se conțin la articolele 217¹ – 219. Printre acestea sunt: a) circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare; b) circulația ilegală a precursorilor în scopul producerii sau prelucrării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora; c) circulația ilegală a materialelor și utilajelor destinate producerii sau prelucrării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora; d) sustragerea sau extorcarea drogurilor ori etnobotanicelor; e) consumul ilegal public sau organizarea consumului ilegal de droguri, etnobotanice sau analogii acestora; f) introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora; g) prescrierea ilegală sau încălcarea regulilor de circulație a drogurilor și h) organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul drogurilor sau etnobotanicelor.

Infracțiunile care se referă la circuitul ilicit de droguri cu scop de înstrăinare nu vor fi analizate, deoarece nu fac obiectul studiului de față.

► **Legea privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope**

Legea nr. 713/2001¹¹ este actul legislativ de bază care reglementează politica statului privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope, reducerea și eradicarea acestor consumuri, educarea populației în spiritul abstenenței și al unui mod de viață sănătos, precum și înlăturarea consecințelor dependenței fizice și/sau psihice față de acestea.

Legea stabilește cele mai importante noțiuni și reglementează atribuțiile autorităților în combaterea consumului de droguri. De asemenea, legea stabilește modalitățile și mecanismele de tratament și măsurile de suport pentru persoanele dependente de consumul de droguri.

În anul 2018, Legea a fost modificată, fiind inclusă o prevedere nouă la articolul 7, alineat 5:

„Conducătorii mijloacelor de transport depistați în stare de ebrietate la volan și care au fost privați de dreptul de a conduce mijloace de transport prin hotărârea instanței de judecată sunt obligați să frecventeze programul probațional antialcoolic și antidrog stabilit de către consilierul de probațiune. Programul probațional se efectuează contra plată în modul stabilit de guvern.”¹²

Modificarea legii reprezintă o măsură educațională și de prevenire a consumului de alcool și de droguri. Aceasta presupune instituirea unui mecanism pentru suport și informare despre consumul de alcool și de droguri, destinat conducătorilor auto care au fost privați de dreptul de a conduce mijloacele de transport.

► **Hotărârea Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 pentru aprobarea „Listei de substanțe narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora”**

În perioada 2017–2019, Hotărârea nr. 79 a fost modificată în sensul completării Listei cu substanțe noi, apărute în circuitul de droguri și care urmau a fi reglementate normativ pentru a putea sancționa traficul și consumul ilicit al acestora¹³.

Lista de substanțe narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nu a fost modificată în sensul ajustării cantității drogurilor la realitățile curente, în special după publicarea *Studiului pentru anul 2015*.

Cu toate acestea, în 2017, Comisia Națională Antidrog a dispus crearea unui grup de lucru, care urma să revizuiască *Lista substanțelor narcotice* pentru ajustarea cantităților de droguri la realitățile curente și la ultimele evoluții în materie de prevenire și combatere a traficului și consumului ilicit de droguri.

La momentul publicării studiului de față, grupul de lucru instituit de Comisia Națională Antidrog s-a întrunit de mai multe ori, iar membrii acestuia au formulat o serie de propuneri privind revizuirea cantității celor mai frecvent utilizate substanțe narcotice, psihotrope și plante, propuneri care urmează a fi examinate de comisie și ulterior propuse guvernului pentru aprobare.

11. [Legea nr. 713 din 06.12.2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope](#)

12. [Legea nr. 138 din 19.07.2018 privind modificarea unor acte legislative.](#)

13. [Hotărârea nr. 620 din 02.08.2017](#) cu privire la completarea Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora.

POLITICI PUBLICE

În *Studiul pentru anul 2015*, „Promo-LEX” a analizat detaliat politicile publice în domeniul combaterii traficului și consumului ilicit de droguri. Din aceste considerente nu vom relua analiza respectivă, ci vom rezuma lista celor mai importante politici, dar și evoluțiile înregistrate în acest domeniu în perioada 2017–2019.

În abordarea problemei consumului de droguri, Republica Moldova se bazează pe conceptul Organizației Mondiale a Sănătății „*Sănătate pentru toți în secolul al XXI-lea*”, conform căruia consumul de droguri este o problemă ce periclitează sănătatea publică și care ar putea împiedica dezvoltarea sănătoasă a cetățenilor și a societății în context mai larg. Bazându-se pe acest concept, au fost dezvoltate o serie de politici publice, menite să prevină și să combată traficul și consumul ilicit de droguri.

» Strategia națională antidrog pentru anii 2011-2018

Strategia națională antidrog reprezintă principalul document național de politici în domeniu¹⁴. Strategia definește obiectivele, acțiunile și măsurile necesare. Stabilește responsabilități clare pentru toți actorii implicați în activitățile de prevenire și reprimare a consumului și/sau a traficului ilicit de droguri. Documentul definește punctele inițiale și căile de urmat în abordarea problemei consumului de droguri, precum și cadrul de bază recomandat pentru crearea și implementarea politicii în domeniul drogurilor.

Potrivit Raportului anual al Ministerului Afacerilor Interne (MAI), în perioada 2017–2018 au fost realizate următoarele acțiuni:¹⁵

- ◆ Elaborarea actului interdepartamental pentru stabilirea rolurilor și competențelor clare în vederea prevenirii și investigării traficului de droguri. MAI (Direcția nr. 4) a elaborat Ordinul comun MAI/Procuratura Generală/Serviciul Vamal nr. 355/65/497-0 din 05.12.2017 privind stabilirea rolurilor și competențelor clare între instituțiile competente în prevenirea și investigarea traficului de droguri.
- ◆ Elaborarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Planului național de acțiuni antidrog pentru anii 2017–2018, aprobată cu nr. 1087 și în vigoare din 18.12.2017¹⁶.
- ◆ Elaborarea Hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006 privind substanțele narcotice, psihotrope și plantele care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, intrată în vigoare cu nr. 620 la 02.08.2017. Aceasta a completat *Lista substanțelor narcotice* cu 9 substanțe¹⁷.
- ◆ Instituirea Comitetului de reprezentanți ai Comisiei Naționale Antidrog, format din funcționari publici din cadrul ministerelor relevante responsabile pentru probleme de politici în domeniul drogurilor. A fost elaborată și a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului nr. 952 din 07.11.2017 cu privire la completarea Hotărârii Guvernului nr. 481 din 04 iulie 2011 (*crearea Comitetului Executiv al Comisiei Naționale Antidrog și aprobarea Regulamentului de activitate a acestuia*)¹⁸.

În perioada 2017–2019 nu a fost aprobată o strategie antidrog nouă, proiectul noii strategii fiind pe moment în etapa de finalizare în cadrul Comisiei Naționale Antidrog. Din informațiile disponibile public, în perioada de realizare a cercetării nu a putut fi identificat

14. [Hotărârea nr. 1208 din 27.12.2010](#) cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pentru anii 2011–2018.

15. [Agenția Națională pentru Sănătate Publică, 2018, Consumul și traficul ilicit de droguri, Raport 2017](#), p. 4.

16. [Hotărârea nr. 1087 din 18.12.2017](#) cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului.

17. [Hotărârea nr. 620 din 02.08.2017](#) cu privire la completarea Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora.

18. [Hotărârea nr. 952 din 07.11.2017](#) cu privire la completarea Hotărârii Guvernului nr. 481 din 4 iulie 2011.

niciun document de evaluare a gradului de implementare a Strategiei naționale antidrog pentru anii 2011–2018. O astfel de evaluare este necesară pentru a constata succesele și dificultățile în efortul de executare a prevederilor strategiei. Evaluarea este necesară și pentru a stabili problemele care au rămas nesoluționate, măsurile și acțiunile nefinalizate, dar și pentru a găsi soluții în ceea ce privește dificultățile de implementare, care vor fi utile și necesare pentru elaborarea noii strategii.

2. PRACTICA CONTRAVENȚIONALĂ

ASPECTE GENERALE. CLASIFICAREA CAUZELOR

Prezentul capitol se referă la practica de examinare a contravențiilor prevăzute de art. 85 și 87 CC, comise pe parcursul anului 2017. La baza acestui studiu a stat examinarea detaliată a 574 de dosare contravenționale obținute din 31 de inspectorate teritoriale de poliție. În același timp, potrivit Adresei din 16.10.2018 a Direcției nr. 4 a Inspectoratului Național de Investigații al IGP, în anul 2017 au fost intentate 1643 de cauze contravenționale în baza art. 85 CC și 253 de cauze în baza art. 87 CC. În total, în anul 2017 în temeiul art. 85 și 87 CC au fost inițiate 1896 de cauze contravenționale.

NOTĂ: Unsprezece inspectorate teritoriale de poliție, printre care toate inspectoratele de poliție din municipiul Chișinău, nu au prezentat informațiile solicitate.

Cel mai frecvent, refuzul de a prezenta dosarele solicitate pentru familiarizare a avut la bază motivul protejării datelor cu caracter personal ale persoanelor vizate, transmiterea dosarelor pentru gestionare altor instituții – procuratură sau instanțe de judecată, motive tehnice și organizatorice (*lipsește persoana care gestionează dosarele*).

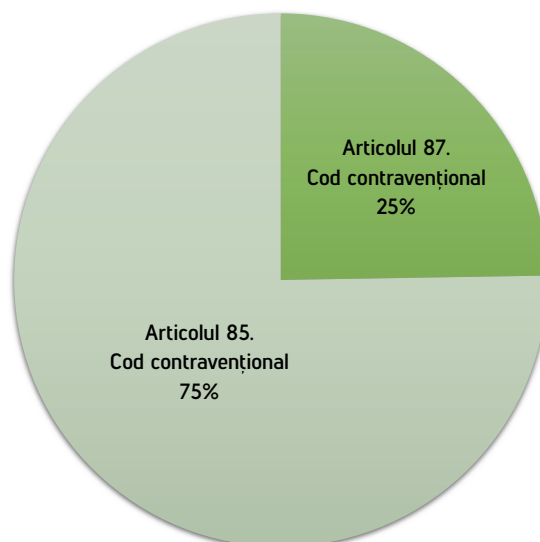
Potrivit informațiilor oferite de Inspectoratul de Poliție Vulcănești, pe teritoriul aflat sub jurisdicția acestuia în anul 2017 nu au fost întocmite procese-verbale în temeiul articolelor 85 și 87 CC, din motiv că în raionul Vulcănești nu există condiții tehnice și personal abilitat pentru a efectua expertize narcologice.

În urma analizării informațiilor dezagregate privind calificarea contravențională a faptelor de trafic ilicit de droguri fără scop de înstrăinare, s-a constatat că cel mai des sunt întocmite procese-verbale în baza art. 85 CC (*care se referă la procurarea, păstrarea sau consumul drogurilor*) – circa $\frac{3}{4}$ (432 de procese-verbale) din numărul total de materiale analizate, în comparație cu procesele-verbale întocmite în temeiul art. 87 CC (*care se referă la cultivarea plantelor ce conțin droguri*), reprezentând circa $\frac{1}{4}$ (142 de procese-verbale) din toate dosarele contravenționale examinate.

Astfel, putem constata că marea majoritate a procedurilor contravenționale legate de circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare se inițiază pentru faptele de consum.

DIAGRAMA 1

NUMĂRUL TOTAL DE CAUZE CONTRAVENȚIONALE COLECTATE

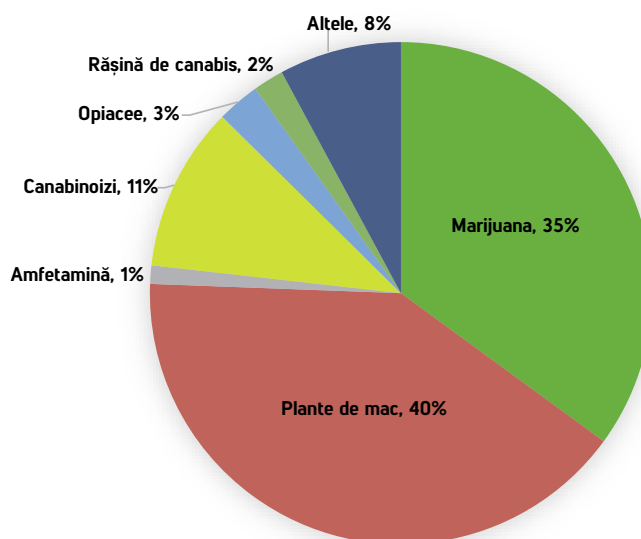

TIPURILE DE DROGURI

Potrivit Raportului Agenției Naționale pentru Sănătate Publică privind consumul și traficul ilicit de droguri pentru anul 2017¹⁹, drogurile utilizate cel mai frecvent în Republica Moldova sunt cannabisul, opiaceele (*heroina*), stimulentele (*amfetamina și metamfetamina*) și drogurile sintetice (*ecstasy*).

DIAGRAMA 2

TIPURILE DE DROGURI

Potrivit *Studiului pentru anul 2015*, cele mai multe dosare penale au fost inițiate pentru circuitul ilegal de marijuana (107 cazuri), rășină de cannabis (66 de cazuri), heroină (19 cazuri), paie de mac (9 cazuri) și amfetamină (4 cazuri).

Informațiile obținute în cadrul prezentei cercetări confirmă faptul că printre cele mai frecvent întâlnite droguri în Republica Moldova sunt opiaceele (*heroina și substanțele produse din mac*) și cannabisul (*marijuana*). În același timp, se atestă un nivel relativ înalt de utilizare a drogurilor din clasa canabinoizilor (27 de cazuri), însă materialele contravenționale analizate nu precizează tipul acestor substanțe.

19. Agenția Națională pentru Sănătate Publică, 2018, [Consumul și traficul ilicit de droguri, Raport anual 2017](#), p. 14-15.

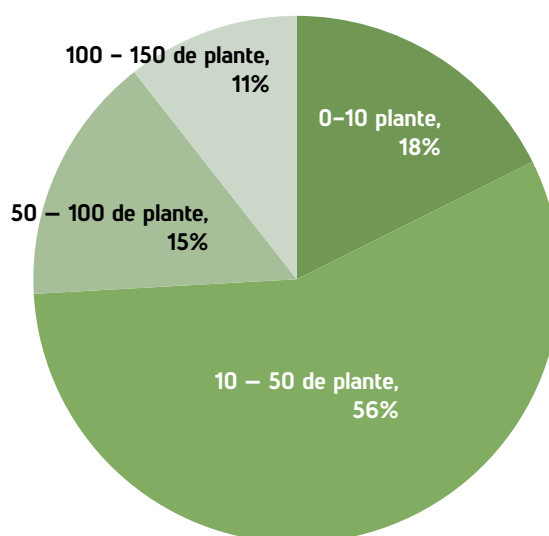
Este important de menționat că din cele 574 de dosare contravenționale analizate, în 194 de cazuri nu a putut fi stabilit tipul drogurilor, deoarece informația respectivă lipsea în documentele examinate.

PLANTELE DE MAC

Potrivit *Listei substanțelor narcotice*, plantele de mac sunt interzise pentru cultivare, păstrare sau consum în Republica Moldova. *Lista substanțelor narcotice* stabilește cantitățile mici ale plantelor de mac pentru care se aplică sancțiuni contravenționale. Cantitatea se măsoară în numărul de plante și nu trebuie să depășească 150. Cantitățile mai mari de 150 de plante sunt calificate ca fiind mari și se sancționează penal.

DIAGRAMA 3

PLANTE DE MAC CANTITĂȚI MICI: 0-150 DE PLANTE

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 3 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Cel mai frecvent, contravenienții au fost sancționați pentru posesia unei cantități între 10 și 50 de plante (56%), urmate de cantități între 0 și 10 plante (18%). Cantitățile mai mari, între 50 și 100 de plante, au fost înregistrate doar în 15% din cazuri, în timp ce cantitățile între 100 și 150 de plante au fost întâlnite cel mai rar (11%).

Așadar, putem constata că în circa 74% din cazuri, procesele contravenționale au fost pornite pentru cantități de până la 50 de plante, ceea ce reprezintă un volum relativ mare de efort din partea poliției în comparație cu gradul redus de pericol social al păstrării, cultivării sau consumului unor cantități atât de mici de droguri.

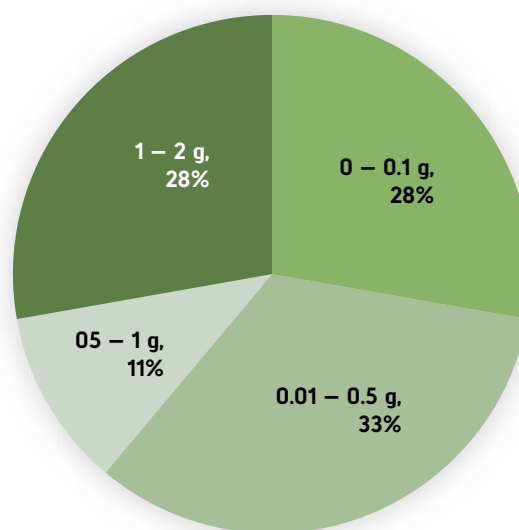
MARIJUANA

Potrivit *Listei substanțelor narcotice*, marijuana este o substanță stupefiantă interzisă pentru cultivare, păstrare sau consum în Republica Moldova. Lista stabilește două stări distincte ale marijuanei: verde și uscată. Pornind de la faptul că în majoritatea proceselor-verbale contravenționale analizate nu este diferențiat tipul de marijuana, însă se operează cu cantități de până la 2 grame, vom raporta informațiile obținute la marijuana în stare uscată.

Lista substanțelor narcotice stabilește cantitățile mici de marijuana pentru care se aplică sancțiuni contravenționale, acestea fiind până la 2 grame. Cantitățile mai mari de 2 grame sunt calificate ca fiind mari și se sancționează penal.

DIAGRAMA 4

MARIJUANA
CANTITĂȚI MICI:
0 – 2 g

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 4 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Potrivit rezultatelor cercetării, cel mai frecvent contravenienții au fost sancționați pentru posesia unei cantități între 0.1 – 0.5 grame (33%). În 28% din cazuri au fost identificate cantități de marijuana minime, între 0-0.1 grame, dar și cantități mai mari, între 1-2 grame. Cantitățile de marijuana cuprinse între 0.5-1 grame au fost identificate în 11% din cazuri.

Putem astfel constata prevalența cantităților mai mici, de până la 0.5 grame, asupra cantităților mai mari, cu un raport de 61% la 39%. Cu toate acestea, în comparație cu plantele de mac, cantitățile de marijuana depistate în cazurile contravenționale sunt relativ mai mari.

PLANTELE DE CÂNEPĂ

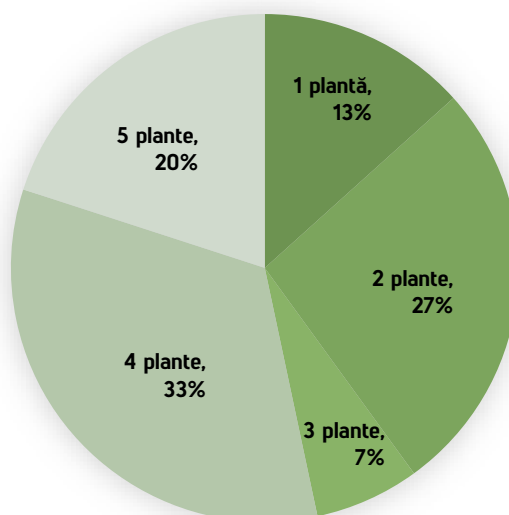
Potrivit *Listei substanțelor narcotice*, cantitățile mici ale plantelor de cânepă pentru care se aplică sancțiuni contravenționale sunt până la 5 plante. Cantitățile mai mari de 5 plante sunt calificate ca fiind mari și se sancționează penal.

În cele mai multe din procesele-verbale contravenționale analizate, în limita cantităților stabilit de lege, au fost identificate cantități relativ mari de: 4 plante în 33% din cazuri și 5 plante în 20% din cazuri. În același timp, pentru o plantă au fost întocmite 13% din procesele-verbale care se referă la cânepă, pentru 2 plante – 27%, iar pentru 3 plante – doar 7% din procesele-verbale contravenționale vizate.

Putem astfel concluziona că poliția a sancționat contravențional preponderent persoanele care au cultivat sau au păstrat 4 ori 5 plante de cânepă (53%), acest indice situându-se la limita de sus a cantităților mici și fiind unul mai bun decât în cazul marijuanaei (39%) și al plantelor de mac (26%).

DIAGRAMA 5

PLANTE DE CÂNEPĂ CANTITĂȚI MICI: 0–5 PLANTE

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 5 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

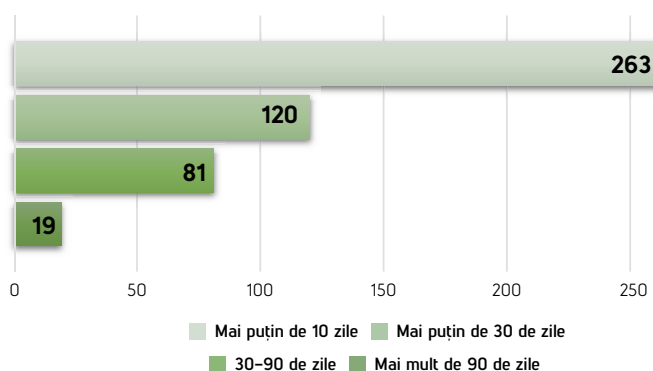
TERMENELE EXAMINĂRII CONTRAVENȚIONALE

Potrivit articolului 374 CC, procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constator privind săvârșirea contravenției. Articolul 381 CC stabilește că orice persoană are dreptul la examinarea și la soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil (...) în conformitate cu prezentul cod.

Articolul 440 (3) CC prevede că, în cel mult 15 zile de la data sesizării, agentul constator este obligat să verifice sesizarea și să întreprindă măsurile prevăzute de lege.

DIAGRAMA 6

PERIOADA DE EXAMINARE

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 6 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Potrivit rezultatelor cercetării, marea majoritate a cauzelor contravenționale au fost examinate în mai puțin de 10 zile (54%) și între 10 și 30 de zile (25%) din cazuri. Proceduri care au durat între 30 și 90 de zile s-au constatat în 17% din cazuri, în timp ce doar 4% din cauzele contravenționale au durat mai mult de 90 de zile.

Putem constata astfel că procedurile contravenționale se examinează relativ rapid, în aproape 80% de cazuri până la 30 de zile. Acest fapt se datorează procedurilor relativ simple, în comparație cu cele penale. Spre exemplu, în urma examinării materialelor contravenționale puse la dispoziție de inspectoratele teritoriale de poliție, s-a constatat că în majoritatea cazurilor lipsesc rapoartele de expertiză pentru stabilirea tipului și a cantității drogurilor, iar în unele materiale examinate lipseau procesele-verbale de cercetare la fața locului.

Una din explicații pentru acest fapt ar putea fi utilizarea procedurii contravenționale simplificate în baza constatărilor personale ale agentului constatat, deși astfel de mențiuni nu au fost identificate în materialele cercetate.

Cu toate că pentru procesul contravențional se aplică standarde de probațiune similare cu cele din procesul penal, în special prezumția nevinovăției și obligația agentului constatat de a proba faptele imputate contravenientului, rezultatele cercetării arată că în procedurile contravenționale sunt administrate mai puține probe decât în cele penale. De obicei, acestea sunt procese-verbale de cercetare la fața locului, procese-verbale de ridicare a obiectelor sau acte de constatare tehnico-științifice.

RECUNOAȘTEREA VINOVĂȚIEI

Potrivit art. 384 (l) CC, persoana în a cărei privință a fost pornit un proces contravențional are dreptul să recunoască total sau parțial vinovăția în ce privește comiterea faptei ce i se impută.

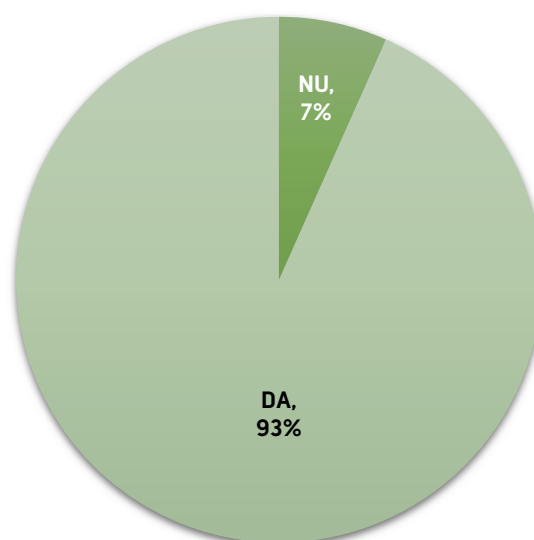
Codul contravențional prevede, la art. 4511, o procedură simplificată de examinare a cauzei în baza constatărilor personale ale agentului constatat. Pentru a aplica procedura simplificată trebuie întrunite următoarele condiții:

- a) contravenția poate fi înregistrată în temeiul constatărilor personale ale agentului constatat și nu necesită acumulare de probe;
- b) persoana acceptă constatările agentului constatat ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției și recunoaște săvârșirea contravenției;
- c) examinarea contravenției și aplicarea sancțiunii țin de competența agentului constatat;
- d) contravenția nu este pasibilă de sancțiunea confiscării bunurilor în conformitate cu art. 439⁷.

Suplimentar, Codul contravențional prevede, la articolul 451⁵, posibilitatea încheierii unui acord de colaborare. Acordul reprezintă o tranzacție încheiată între agentul constatat, după caz, procuror și contravenient, care își recunoaște vina, integral, în schimbul unei pedepse reduce.

DIAGRAMA 7

RECUNOAȘTEREA VINOVĂȚIEI

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 7 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Conform rezultatelor cercetării, în majoritatea absolută a cazurilor contravenienții și-au recunoscut vina în ceea ce privește faptele imputate de agentul constatator (93%), în timp ce doar 7% nu și-au recunoscut vina.

În procedurile contravenționale de sancționare a circuitului ilicit de droguri fără scop de înstrăinare, recunoașterea vinovăției reprezintă un instrument aparent util pentru ambele părți.

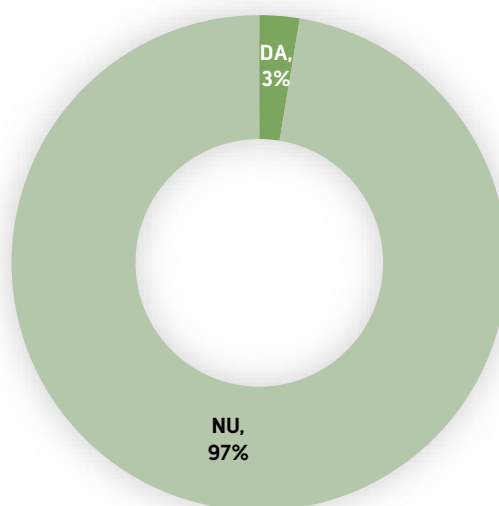
Contravenienții pot beneficia de sancțiuni reduse și proceduri simple, în timp ce activitatea agenților constatați poate fi ușurată prin evitarea unor formalități și lipsa necesității de a acumula probe suplimentare. Totuși, în materialele contravenționale examinate nu au fost identificate acorduri de colaborare sau înscrisuri privind examinarea cauzei în baza constatărilor personale ale agentului constatator.

CĂILE DE ATAC

Articolul 448 CC stabilește posibilitatea contestării deciziei agentului constatator de către partea în proces care nu este de acord cu aceasta, în termen de 15 zile de la data emiterii sau comunicării acesteia. În același timp, articolul 395 CC stabilește competența instanțelor de judecată de a examina contestațiile depuse împotriva deciziilor de sancționare contravențională.

DIAGRAMA 8

**UTILIZAREA
CĂILOR DE ATAC**

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 8 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

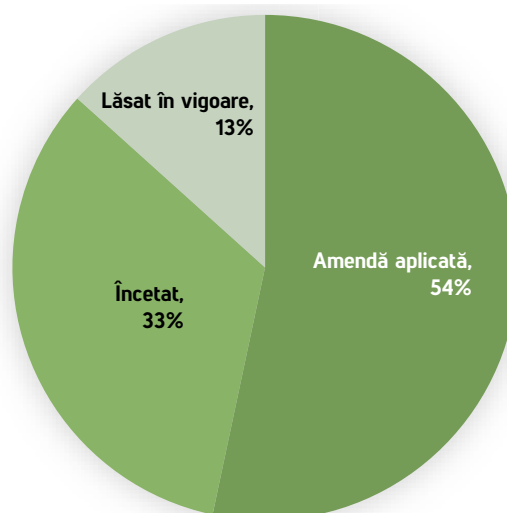
În cazurile contravenționale examinate se atestă o rată minimă (3%) de contestare a deciziilor de sancționare. În rest, în 97% din cazuri contravenienții preferă să nu conteste deciziile agenților constatați și se conformează sancțiunilor stabilite.

Plecând de la informațiile disponibile în dosarele contravenționale analizate, din cele 15 cauze în care au fost depuse contestații împotriva deciziilor agenților constatați, în 10 cazuri instanțele au menținut decizia de sancționare, aplicând fie aceeași sancțiune, fie o sancțiune diferită, iar în 5 cazuri deciziile au fost anulate.

Este important de menționat că din cele 574 de materiale contravenționale analizate, în 133 de cazuri nu a putut fi stabilit dacă deciziile agenților constatați au fost contestate din motivul prezentării informațiilor incomplete (*în mai multe cazuri fiind prezentate doar procesele-verbale de contravenție*).

DIAGRAMA 9

REZULTATUL CONTESTAȚIEI

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 9 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

PROFILUL CONTRAVENIENȚILOR

În procesul de evaluare a practicii contravenționale privind contravențiile care se referă la circuitul ilegal al drogurilor fără scop de înstrăinare, au fost analizate profilurile a 574 de contravenienți.

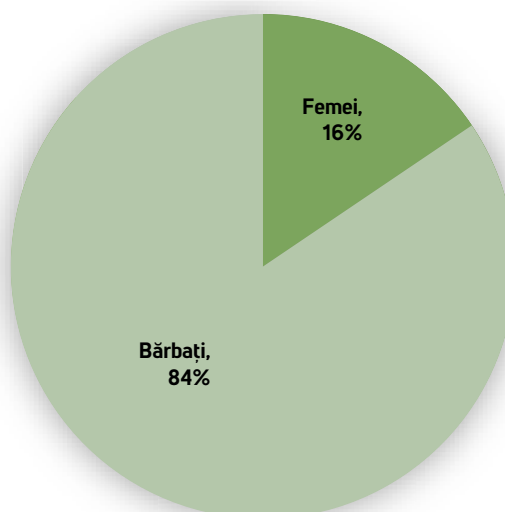
Întrucât materialele contravenționale prezentate pentru analiză au fost frecvent incomplete, lipsind anumite informații și date, cifrele indicate în subcapitolul de față sunt aproximative.

ASPECTE DE GEN

În cele mai multe cazuri, contravențiile sunt săvârșite de bărbați, femeile reprezentând puțin peste un sfert din numărul total de persoane sancționate.

DIAGRAMA 10

ASPECTE DE GEN

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 10 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Rata de comitere a contravențiilor în domeniul circuitului ilegal de droguri de către femei este mai mare față de rata de comitere a infracțiunilor (vezi diagrama 38). Astfel, dacă rata de comitere a faptelor contravenționale de către femei în anul 2017 este de 16%, atunci rata de comitere a faptelor penale este de doar 7%.

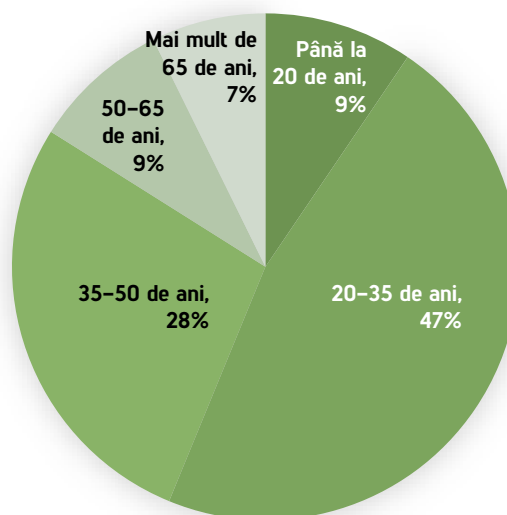
VÂRSTA

În urma cercetării realizate, s-a constatat o tendință de comitere a contravențiilor privind circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare preponderent de către persoanele tinere și de vârstă medie, mai puțin de către minori și persoane în etate.

Circa jumătate (47%) din contravențiile privind circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare au fost săvârșite de persoane cu vârste cuprinse între 20 și 35 de ani, iar 28% de persoane cu vârste între 35 și 50 de ani. Tinerii până la 20 de ani și persoanele în etate, de peste 65 de ani, au comis în total 16% din contravențiile examinate în anul 2017.

DIAGRAMA 11

VÂRSTA

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 11 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

ZONA COMITERII CONTRAVENTIILOR

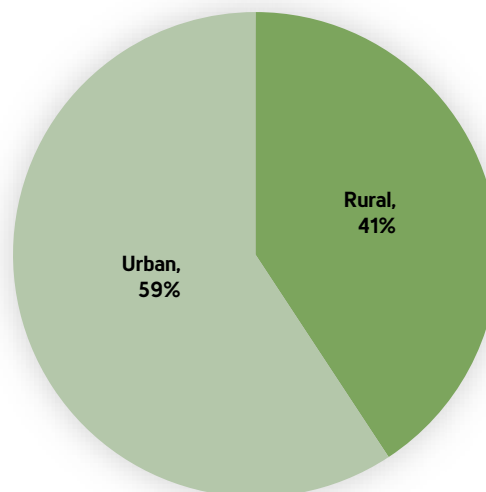
Conform Biroului Național de Statistică (BNS) (datele pentru anul 2017), numărul populației stabile a Republicii Moldova a constituit 3550,8 mii. Dintre aceștia, 1516,8 mii de persoane sau 43% constituie populația urbană și 2034,0 mii de persoane sau 57% – populația rurală.²⁰

Potrivit rezultatelor cercetării, majoritatea contravențiilor din anul 2017 au fost comise în zonele urbane (59%), în timp ce în zonele rurale doar 41%. Astfel, deși majoritatea populației Republicii Moldova locuiește în zonele rurale, faptele ilicite legate de droguri se comit preponderent în zonele urbane.

20. [Agenția Națională pentru Sănătate publică, 2018, Consumul și traficul ilicit de droguri, Raport Anual 2017](#), p. 2.

DIAGRAMA 12

ZONA COMITERII CONTRAVENTŢIEI

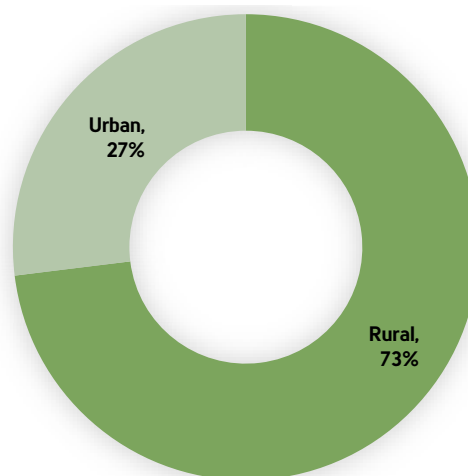

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 12 nu includ datele pentru municipiul Chişinău.

Nivelul înalt de sărăcie, situația economică și concentrarea populației în zonele urbane influențează ponderea consumului de droguri în zonele urbane și influențează inclusiv infrafracționalitatea legată de traficul ilicit de droguri. Astfel, diferența de circa 18% între persoanele care provin din zonele urbane și cele rurale se explică, cel mai probabil, printr-o concentrare mai mare a populației și o accesibilitate mai mare a drogurilor și a consumului acestora în zonele urbane.

DIAGRAMA 13

CULTIVAREA ILEGALĂ A PLANTELOR CE CONȚIN DROGURI DUPĂ ZONĂ

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 13 nu includ datele pentru municipiul Chişinău.

În același timp, s-a stabilit că marea majoritate a contravențiilor prevăzute de art. 87 CC au fost comise în zonele rurale. O parte din contravenienții sancționați în baza art. 87 au declarat că nu au cultivat intenționat plantele, acestea crescând natural în grădină sau pe pământul lor. Din materialele analizate nu a fost posibil de stabilit dacă agenții constataitori au clarificat sau nu aceste aspecte.

Astfel, pe de o parte, putem deduce că zonele rurale sunt principalele regiuni unde are loc cultivarea plantelor care conțin droguri, iar pe de alta, rezultă că există probabilitatea că în anumite cazuri persoanele sunt sancționate deși nu au intenționat să crească plante care conțin droguri, precursori sau analogi ai acestora.

NIVELUL EDUCAȚIEI

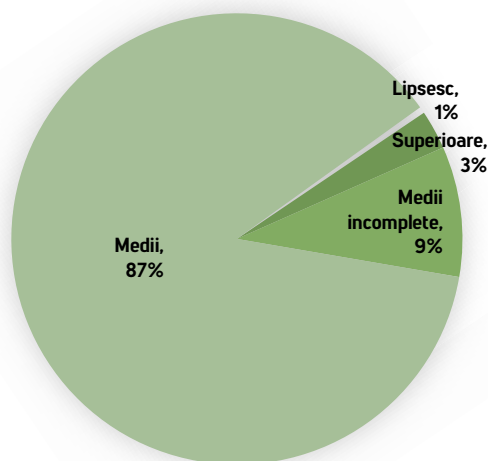
În marea majoritate a cazurilor examinate, contravenienții trasi la răspundere pentru păstrare, cultivare sau consum de droguri fără scop de înstrăinare au studii medii (87%). Din cauza caracterului limitat al informației prezentate pentru cercetarea de față, nu a fost posibil de identificat în fiecare caz dacă este vorba de studii medii generale, studii medii profesionale sau studii medii incomplete.

Dacă raportăm informațiile privind studiile contravenienților la datele referitoare la vârsta acestora, observăm că majoritatea au o vârstă cuprinsă între 20 și 50 de ani și studii medii. Putem astfel afirma că persoanele de vârstă medie, cu studii medii sau fără studii și care consumă substanțe narcotice sunt mai predispuse să comită contravenții legate de circuitul ilegal de droguri decât populația generală.

Această concluzie a fost confirmată și de alte cercetări. Centrul Național de Management în Sănătate a stabilit, în anul 2013, că majoritatea respondenților (*consumatori de droguri*) au studii medii și medii de specialitate (65,7%)²¹. Doar 3% din numărul total de contravenienți au studii superioare.

DIAGRAMA 14

STUDII

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 14 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Nivelul și calitatea studiilor reprezintă un element decisiv care influențează atitudinile oamenilor, relațiile sociale, angajarea în câmpul muncii, situația economică și alte domenii. În conformitate cu concluziile Raportului mondial privind drogurile pentru anul 2015, printre cauzele decisive care predispun la consumul de substanțe narcotice este și nivelul redus al educației²².

STATUTUL MATRIMONIAL

Majoritatea subiecților contravențiilor prevăzute de art. 85 și 87 sunt persoane celibatate sau divorțate (58%) și doar circa 1/3 sunt căsătorite (36%).

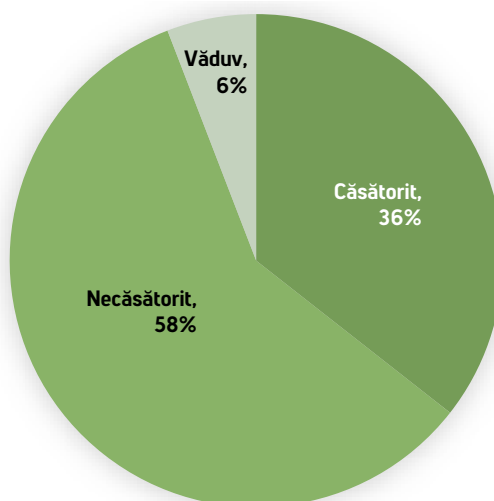
Este greu de stabilit o legătură directă între statutul matrimonial al persoanelor și comportamentul ilicit în ceea ce privește circuitul de droguri. Cu atât mai mult, este complicat a corela statutul matrimonial cu faptul consumului de droguri.

21. Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate, 2017, [Studiul integrat biocomportamental în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV în Republica Moldova, 2016](#), p. 3.13.

22. UNODC, 2015, [Raportul mondial privind drogurile](#), p. 19.

DIAGRAMA 15

SITUAȚIA MATRIMONIALĂ

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 15 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

În acest context, rezultatele *Studiului pentru anul 2015*, realizat de „Promo-LEX”, au scos în evidență faptul că 71,68% din persoanele vizate în dosarele penale privind infracțiunile stabilite de art. 217 CP erau necăsătorite, în timp ce doar 22% se aflau în relații de căsătorie²³.

Așadar, lipsa relațiilor de căsătorie reprezintă o altă caracteristică importantă a profilului general al contravenienților, sancționați pentru păstrare, cultivare sau consum de droguri.

SITUAȚIA OCUPAȚIONALĂ

Potrivit Raportului mondial privind drogurile pentru anul 2017, una din consecințele grave ale consumului de substanțe narcotice, psihotrope sau de analogi este șomajul în rândurile consumatorilor de droguri. Studiul realizat în 2013 de Centrul Național de Management în Sănătate a scos în evidență faptul că doar 15% din numărul total al consumatorilor de droguri injectabile (CDI) au un loc de muncă permanent²⁴.

Rezultatele prezentei cercetări confirmă problema menționată mai sus. Datele prelucrate în cadrul studiului relevă un fenomen îngrijorător de absenteism ocupațional al majorității persoanelor sancționate contravențional pentru fapte legate de traficul ilicit de droguri fără scop de înstrăinare.

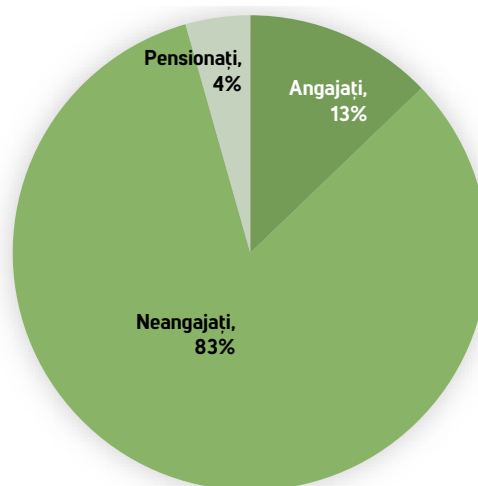
.....

23. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, p. 59.

24. Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate, 2017, [Studiul integrat biocomportamental în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV în Republica Moldova, 2016](#), p. 6.2.1.

DIAGRAMA 16

ANGAJARE ÎN CÂMPUL MUNCII

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 16 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

Doar 13% din numărul total de contravenienți au menționat că au un loc oficial de muncă. Problema este și mai sensibilă, având în vedere că nu există politici naționale relevante și eficiente pentru asigurarea resocializării consumatorilor de droguri și micșorarea ratei șomajului în rândul acestora.

CONFLICTUL CU LEGEA

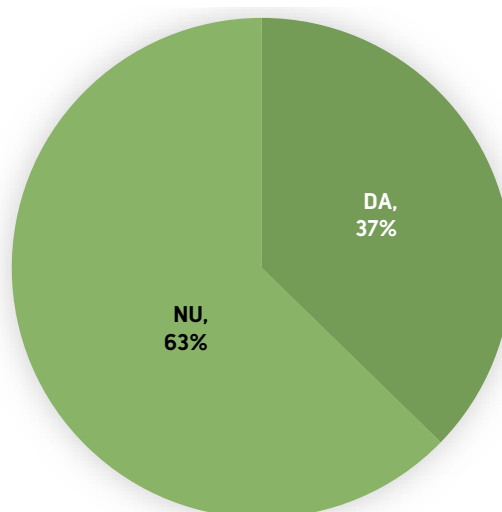
Rezultatele prezentei cercetări arată că în 63% din cazuri persoanele sancționate pentru faptele contravenționale legate de păstrarea, procurarea, cultivarea sau consumul de droguri nu au fost anterior în conflict cu legea, în timp ce 37% au fost anterior condamnate pentru diverse infracțiuni. Aceste cifre nu reflectă însă cazierile contravenționale ale persoanelor vizate, informațiile respective lipsind din materialele analizate.

Este important de menționat că din cele 574 de materiale contravenționale examinate, în 330 de cazuri informația privind conflictul cu legea a fost imposibil de identificat.

Deși cifrele prezentate sunt aproximative, totuși putem presupune că o parte dintre contravenienți se află la primele încălcări legate de droguri. Aceștia ar putea fi consumatori noi de substanțe narcotice, psihotrope sau analogi, ceea ce înseamnă că rata răspândirii fenomenului consumului de droguri crește îngrijorător.

DIAGRAMA 17

CONFLICTUL CU LEGEA

NOTĂ: Rezultatele prezentate în Diagrama 17 nu includ datele pentru municipiul Chișinău.

ALTE ASPECTE

Pe parcursul realizării prezentului studiu au fost identificate o serie de deficiențe și lacune legate de procedurile contravenționale în privința faptelor reglementate de art. 85 și 87 CC, dar și aspecte generale legate de organizarea și activitatea poliției, care ar putea crea impedimente în asigurarea unor proceduri echitabile, accesibile și transparente persoanelor cu care interacționează sau altor persoane interesate.

Unul dintre primele aspecte problematice identificate este utilizarea excesivă a prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal²⁵. Deși Asociația „Promo-LEX” a expediat la IGP demersuri cu descrierea detaliată a cercetării planificate, iar IGP a admis solicitările și a transmis o circulară tuturor inspectoratelor teritoriale de poliție despre necesitatea asigurării accesului la informațiile solicitate, totuși o parte din inspectorate au refuzat să le ofere, invocând datele cu caracter personal. Considerăm că această practică este vicioasă și creează impedimente în activitatea organizațiilor neguvernamentale, restricționând neîntemeiat accesul la materialele care reprezintă obiectul studiului.

O altă lacună identificată se referă la modul de documentare a cauzelor contravenționale privind faptele prevăzute de articolele 85 și 87 CC. În special, s-a conturat o practică neuniformă de întocmire și organizare a dosarelor contravenționale. În unele inspectorate teritoriale de poliție, materialele analizate sunt structurate și bine organizate, conțin foi de titlu, borderouri, procese-verbale de cercetare la fața locului, procese-verbale de audiere a martorilor, procese-verbale de ridicare a obiectelor și documentelor, procese-verbale de percheziție, explicațiile persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, înscrisuri, înregistrări audio sau video, fotografii, corpuri delictive, constatări tehnico-științifice și medico-legale și rapoarte de expertiză.

O altă parte a dosarelor contravenționale prezentate au fost incomplete. În unele materiale contravenționale a fost identificat doar procesul-verbal cu privire la contravenție. În multe din dosarele examinate lipseau declarațiile nemijlocite ale persoanei în privința căreia a fost pornit procesul contravențional. În multe din materialele examinate lipseau (*total sau parțial*) alte probe pe care se bazează procesul contravențional.

Chiar dacă admitem că majoritatea cauzelor specificate s-ar fi examinat în procedura simplificată, art. 451² (lit. g) stabilește că decizia agentului constatator trebuie obligatoriu să includă declarația contravenientului despre recunoașterea săvârșirii contravenției și acceptarea constatărilor agentului constatator ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției contravenientului. În dosarele examinate astfel de acte nu au fost identificate.

Una din problemele care necesită o atenție specială este modul de utilizare a constatărilor tehnico-științifice, medico-legale și a rapoartelor de expertiză. Într-o mare parte din cauzele contravenționale examinate s-a constatat că lipsesc fie actele de constatare a consumului de droguri, fie expertizele de stabilire a tipului și a cantității substanțelor narcotice, psihotrope sau analoage utilizate. Similar situațiilor descrise mai sus, chiar dacă am admite că majoritatea cauzelor specificate s-ar fi examinat în procedura simplificată, decizia privind contravenția trebuia obligatoriu să includă o declarație privind recunoașterea faptelor imputate.

25. [Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal.](#)

Asistența juridică în procedurile contravenționale se întâlnește cu mult mai rar decât în cauzele penale, fapt determinat în primul rând de lipsa obligativității asigurării acesteia, dar și de complexitatea redusă a cauzelor contravenționale în raport cu cele penale. Conform rezultatelor monitorizării, asistența juridică în cauzele analizate a fost asigurată o singură dată, din numărul total de 239 de dosare în care această informație a fost disponibilă.

Potrivit art. 431 din Codul contravențional, în privința păstrării sau distrugerii corpurilor delictive decide agentul constatator sau instanța de judecată. În urma examinării materialelor contravenționale, s-a constatat că nu există o practică uniformă privind distrugerea corpurilor delictive. În unele cazuri a fost identificată dispoziția procurorului de a distruge corpurile delictive, însă în majoritatea materialelor examinate astfel de indicații nu au fost identificate. Pentru aceasta pot exista două explicații: a) fie materialele prezentate pentru examinare au fost incomplete, b) fie astfel de dispoziții nu au fost întocmite.

Articolul 432 CC stabilește o serie de măsuri de constrângere care pot fi aplicate în procedurile contravenționale:

- reținerea;
- aducerea silită;
- înlăturarea de la conducerea vehiculului;
- testarea alcoolsopică sau examenul medical pentru constatarea stării de ebrietate produse de alcool sau de alte substanțe;
- interzicerea exploatării vehiculului prin reținerea sau retragerea plăcii cu numărul de înmatriculare al acestuia;
- suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier;
- amenda judiciară;
- punerea sub sechestru.

În niciunul din materialele contravenționale examinate nu au fost identificate măsuri de constrângere.

Amenda este sancțiunea de bază aplicată pentru contravențiile legate de procurarea, păstrarea, consumul ori cultivarea ilegală de droguri, precursori, etnobotanice și a analogilor acestora în cantități mici. În toate cele 574 de dosare contravenționale examinate în prezenta cercetare a fost aplicată sancțiunea sub formă de amendă. La momentul examinării cauzelor contravenționale, cuantumul unității convenționale era de 20 de lei, iar majoritatea amenzilor aplicate pentru faptele stabilite de art. 85 CC au fost în sumă de 600 de lei, ceea ce reprezintă 30 de U.C. (sancțiunea minimă). Pentru faptele stabilite de art. 87 CC cel mai des s-au aplicat amenzi în sumă de 2100 de lei.

3. PRACTICA JUDICIARĂ

ASPECTE GENERALE. CLASIFICAREA CAUZELOR

Prezentul capitol se referă la practicile de urmărire penală și examinare judiciară a infracțiunii reglementate de art. 217 CP (*circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare*) examinate pe parcursul anului 2017 de instanțele judiciare de nivelul I.

La baza cercetării pentru prezentul capitol a stat examinarea a 327 de dosare penale privind art. 217 CP și 14 dosare contravenționale (*2 dosare se referă la art. 85 CC și 12 dosare se referă la articolul 87 CC*), colectate din 28 de instanțe judiciare naționale de nivelul I. Potrivit informațiilor oferite de celelalte instanțe judiciare de nivelul I, acestea pe parcursul anului 2017 nu au examinat astfel de cauze.

Cele mai multe dosare au fost înregistrate pe rolul judecătoriei Chișinău (150), iar cele mai puține – în judecătoriile Edineț, Criuleni, Anenii Noi. Cele mai multe dosare înregistrate pe rolul unei instanțe din afara municipiului Chișinău au fost în Cahul (20) și Drochia, sediul Râșcani (20).

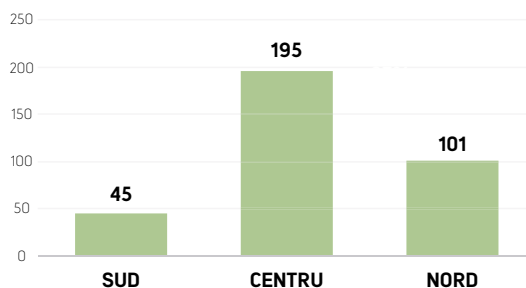
Analizând raportul dosarelor în funcție de circumscripțiile jurisdicționale, s-a stabilit că cele mai multe cauze s-au înregistrat în regiunea Centru a Republicii Moldova – 195 de dosare (*circumscripția Curții de Apel Chișinău*), fiind urmată de regiunea Nord – 101 dosare (*circumscripția Curții de Apel Bălți*). Cele mai puține dosare au fost înregistrate în regiunea Sud a țării – 45 de dosare (*circumscripțiile Curților de Apel Cahul și Comrat*).

Se conturează concluzia că cea mai intensă activitate legată de circuitul ilegal de droguri se produce în regiunile Centru și Nord, cu o concentrare mai mare în municipiul Chișinău. Numărul mare de cauze din regiunea Centru este format, în mare parte, din cauzele stabilite în municipiul Chișinău, unde au fost înregistrate 150 de cauze, număr care este cu peste 300% mai mare decât toate cazurile înregistrate în regiunea Sud și cu aproximativ 33% mai mare decât toate cazurile înregistrate în regiunea Nord în anul 2017.

Cifra de 341 de dosare nu reprezintă numărul total de cauze penale și contravenționale inițiate în anul 2017. Aceasta reflectă doar acele cauze care au fost examinate și finalizate cu pronunțarea unei sentințe/decizii și care s-au aflat în gestiunea instanțelor judiciare de nivelul I la momentul realizării prezentei cercetări.

DIAGRAMA 18

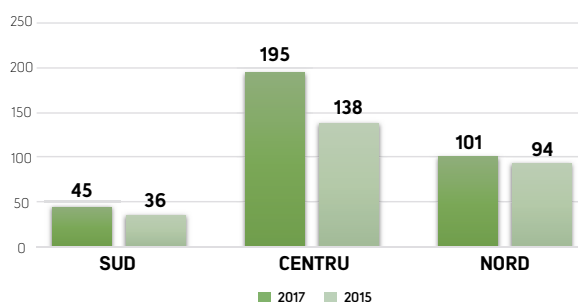
NUMĂRUL TOTAL DE CAUZE IDENTIFICATE ÎN INSTANȚELE JUDICIARE DE NIVELUL I

În comparație cu anul 2015, numărul de cauze examinate de instanțele de judecată a crescut semnificativ în zona Centru – cu 57, iar în zonele Nord și Sud – cu 7 și 9 cauze.

DIAGRAMA 19

NUMĂRUL DE CAUZE EXAMINATE. ANUL 2017 COMPARATIV CU ANUL 2015

Conform datelor CSM²⁶, în total în anul 2017 în instanțele naționale de nivelul I au parvenit 999 de cazuri privind infracțiunile stabilite de articolul 217 CP, în comparație cu 829 de cazuri documentate în 2015. Aparent, putem concluziona că numărul de infracțiuni în domeniul circuitului ilegal de droguri crește.

DETERMINAREA PROPORȚIILOR LA CALIFICAREA FAPTELOR

Pentru a reglementa circuitul de substanțe narcotice, psihotrope și plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope, a fost aprobată *Lista substanțelor narcotice*, citată și în capitolul precedent. Aceasta reprezintă principalul act normativ utilizat de către organele de drept în procesul de calificare a unei acțiuni/inacțiuni legate de droguri drept infracțiune sau contravenție administrativă, în funcție de cantitatea identificată și de substanța supusă controlului.

Studiul realizat de Asociația „Promo-LEX” pentru anul 2015 a scos în evidență mai multe deficiențe ale *Listei substanțelor narcotice*, printre care cea mai importantă se referă la proporțiile stabilite pentru răspunderea penală.

Pentru mai multe categorii de droguri (*canabis, mac, heroină, cocaină, diverse droguri sintetice*) aceste proporții sunt prea mici și facilitează tragerea la răspundere penală a consumatorilor, în loc de traficanți.

Analizând comparativ situația din Republica Moldova și statele europene, care au adoptat politici progresive în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri, observăm că în majoritatea statelor europene proporțiile pentru tragere la răspundere penală sunt cu mult mai ridicate decât în Republica Moldova.

26. Consiliul Superior al Magistraturii, 2017, [Raport statistic despre activitatea primei instanțe privind judecarea cauzelor penale pe perioada de 12 luni a anului 2017](#).

Tabel privind proporțiile substanțelor narcotice pentru care este stabilită răspunderea penală în Republica Moldova comparativ cu statele Uniunii Europene²⁷

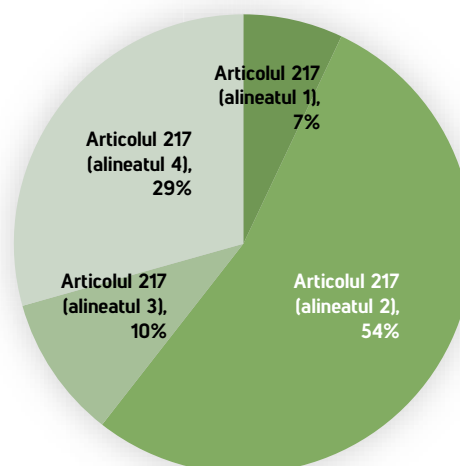
Nr.	Republica Moldova	Germania	Portugalia	Spania	Cipru
Canabis	2 g	6 g	25 g	100 g	30 g
Ecstasy (MDMA)	0,05 g	3 g	1 g	2,4 g	20 g
Heroină	0,01 g	1 g	1 g	3 g	10 g
Cocaină	0,15 g	1 g	2 g	7,5 g	10 g

Rezultatele cercetării demonstrează că în majoritatea cazurilor, organele de drept au pornit cauzele penale pentru producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare, conform alineatului 2 al articolului 217 CP.

Acestea sunt urmate de faptele privind circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare în forme agravate, prevăzute de alineatele 4 și 3 ale articolului 217, în timp ce cazuri privind semănatul sau cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare, s-au întâlnit cel mai rar.

DIAGRAMA 20

CALIFICAREA PENALĂ A FAPTELOR PRIVIND CIRCUITUL ILEGAL DE DROGURI. ANUL 2017

Analizând rezultatele prezentate în diagrama 20 în comparație cu rezultatele similare ale *Studiului pentru anul 2015*²⁸, observăm că se păstrează exact aceleași tendințe de calificare penală a faptelor, majoritatea cazurilor fiind calificate conform alineatului 2 al art. 217, urmate de alineatele 4, 3 și 1 ale aceluiași articol.

27. [European Monitoring Centre for Drugs and Drugs Addiction, Threshold quantities for drug offences.](#)

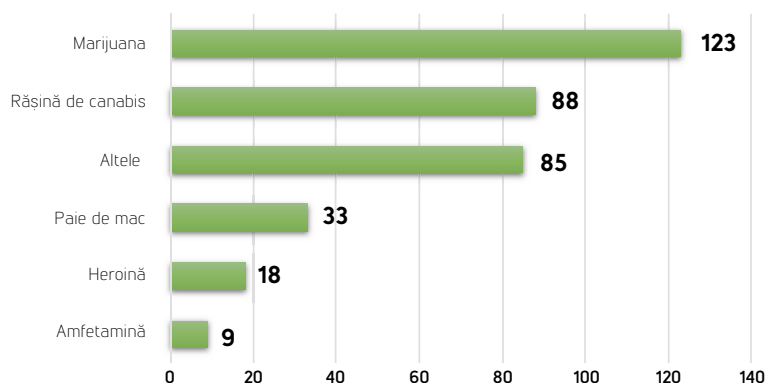
28. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, diagrama 3.

TIPURILE DE DROGURI ȘI PROPORȚIILE

Marijuana rămâne substanța narcotică identificată cel mai des în cauzele penale privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, urmată de rășina de cannabis, la fel cum a fost situația și în 2015²⁹. Acestea sunt urmate de mac, heroină și amfetamină, situație care, la fel, este similară cu cea din 2015, cu mențiunea că în cercetarea prezentă au fost identificate mai puține cauze penale în care figurează heroina și mai multe în care figurează macul, însă lista celor mai des întâlnite droguri, în contextul dosarelor penale în baza art. 217 CP, conține practic aceleași substanțe și plante ca și în *Studiul pentru anul 2015*.

DIAGRAMA 21

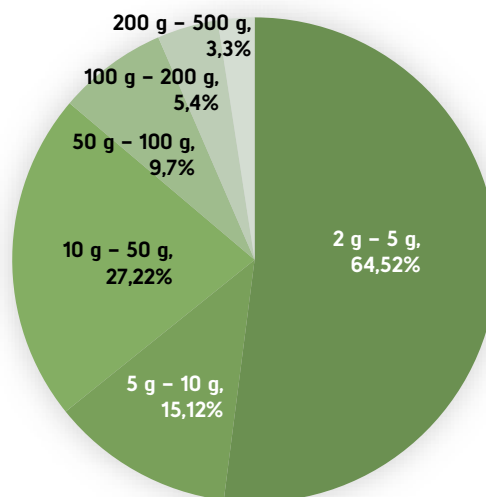
PONDEREA TIPURILOR DE DROGURI

Marijuana (*canabisul verde sau uscat*) rămâne a fi drogul cel mai des întrebuițat în Republica Moldova, cel puțin dacă analizăm situația din perspectiva sancțiunilor penale. Aceasta este o tendință similară în majoritatea statelor lumii. În Europa, se estimează că 53,5 milioane de bărbați și 34,3 milioane de femei au încercat cel puțin o dată canabisul pe parcursul vieții, prevalența consumului acestui drog fiind de aproximativ cinci ori mai mare decât cea a altor substanțe³⁰.

DIAGRAMA 22

MARIJUANA CANTITĂȚI MARI: 2 G – 500 G

29. Ibid., diagrama 4.

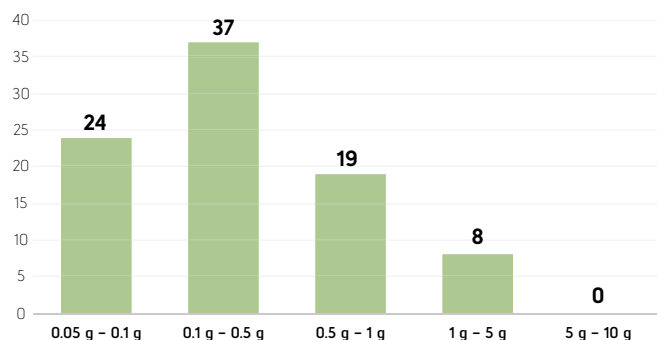
30. Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie, 2018, [Raportul european privind drogurile. Tendințe și evoluții](#), capitolul 2, p. 41.

În peste 60% din cazurile documentate, cauzele penale au fost pornite pentru cantități de marijuana care variază între 2 și 5 grame, adică la limita de jos a proporțiilor. În anul 2015 această cifră era cu circa 14% mai mică (50,46%)³¹, ceea ce denotă faptul că practica sancționării pentru cantități minime de marijuana nu numai s-a menținut, ci chiar s-a agravat.

În majoritatea statelor europene, pentru astfel de cantități nu s-ar fi aplicat sancțiuni penale³².

DIAGRAMA 23

**RĂȘINĂ DE CANABIS
CANTITĂȚI MARI:
0,05 G – 10 G**

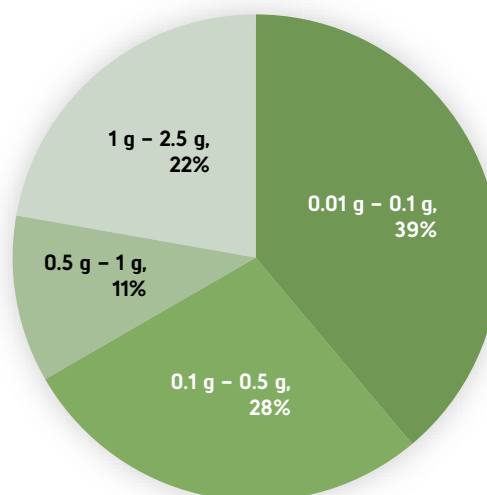

Lista substanțelor narcotice stabilește cantitățile mari de rășină de cannabis între 0,5 g și 10 g. Datele analizate arată că din cele 88 de cazuri identificate în care sancțiunile s-au aplicat pentru trafic ilicit de rășină de cannabis, în 80 de cazuri cantitățile documentate au fost până la 1 gram, ceea ce reprezintă limita minimă a proporțiilor stabilite de lege pentru răspundere penală.

Situația este similară cu cea din 2015, când în circa 94% din cazuri, cantitățile identificate de rășină de cannabis au variat între 0,05 g și 1 g, iar pentru proporțiile maxime, între 5 g și 10 g, nu a fost identificat niciun caz.

DIAGRAMA 24

**HEROINĂ
CANTITĂȚI MARI:
0.01 G – 2.5 G**

31. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, diagrama 5.

32. [European Monitoring Centre for Drugs and Drugs Addiction, Threshold quantities for drug offences.](#)

Cantitățile de heroină identificate în urma dezagregării datelor confirmă aceeași constatare ca și în cazul marijuanei și rășinii de canabis. Cantitățile de droguri pentru care sunt inițiate dosare penale în baza art. 217 CP sunt mici, la limita minimă a proporțiilor stabilite de lege. Totuși, trebuie menționat faptul că în comparație cu datele obținute în anul 2015, în cazul heroinei s-a constatat o ușoară creștere a cantităților. Spre deosebire de rezultatele *Studiului pentru anul 2015*, când nu a fost identificat niciun dosar penal care să se refere la cantități de heroină între 1 g și 2,5 g, în cercetarea curentă, în 22% din numărul total de cazuri privind heroina s-au stabilit astfel de cantități.

Așadar, similar situației pentru anul 2015, în anul 2017 practica de urmărire penală și examinare judiciară a circuitului ilicit de droguri fără scop de înstrăinare presupune în continuare sancționarea preponderentă a consumatorilor de droguri. Obiectivele majore de combatere a infracțiunilor periculoase de producere și răspândire în cantități mari a drogurilor, inclusiv de către grupurile criminale organizate, ar putea fi realizate mai eficient dacă eforturile organelor de drept nu ar fi concentrate preponderent pe investigarea circuitului mic.

PRACTICA DE INVESTIGARE PENALĂ

TERMENELE URMĂRIII PENALE

Urmărirea penală se efectuează în termene rezonabile, stabilite de către procuror, prin ordonanță motivată, ținându-se cont de prevederile articolului 20 CPP, în special de criteriile de apreciere a termenelor rezonabile:

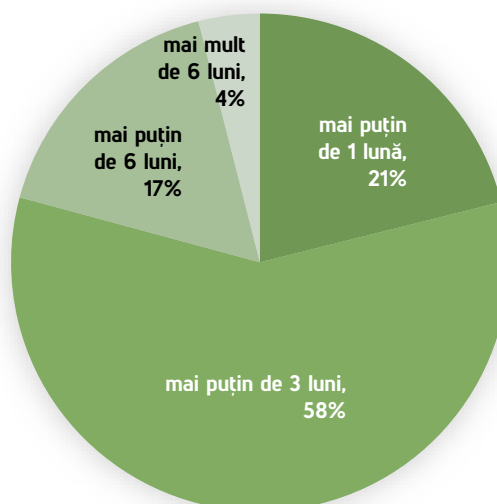
- a) complexitatea cazului;
- b) comportamentul participanților la proces;
- c) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată;
- d) importanța procesului pentru cel interesat;
- e) vârsta de până la 18 ani a victimei.

În ceea ce privește termenele rezonabile în materie penală, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a stabilit, *inter alia*, că scopul articolului 6 § 1, prin care orice persoană are dreptul la o examinare într-un interval de timp rezonabil, este de a se asigura că persoanele nu trebuie ținute sub acuzație penală prea mult timp și că învinuirea în sine este determinată.

Cercetarea realizată scoate în evidență faptul că în procesul de investigare a infracțiunilor prevăzute de articolul 217 CP, similar situației pentru anul 2015, termenele de urmărire penală sunt respectate și pot fi apreciate ca fiind rezonabile în conformitate cu articolul 20 CPP și jurisprudența CtEDO.

DIAGRAMA 25

TERMENUL DE URMĂRIRE PENALĂ

În urma procesării datelor colectate, rezultă că în circa 58% din dosarele examinate urmărirea penală a durat mai puțin de 90 de zile. În același timp, în circa 21% din cazuri urmărirea penală s-a încheiat în mai puțin de 30 de zile.

Datele menționate denotă faptul că urmărirea penală în cazul infracțiunilor stabilite de articolul 217 CP decurge relativ ușor. Aceasta se datorează faptului că probele, suficiente pentru înaintarea învinuirii, pot fi adunate în termen restrâns, iar cauzele nu sunt de o complexitate sporită. Un alt motiv pertinent este gradul ridicat de recunoaștere a vinovăției în astfel de cazuri, care, indubitabil, ușurează sarcina organului de urmărire penală.

În doar 4% dintre cazuri, ancheta penală durează mai mult de 6 luni. În majoritatea cauzelor, extinderea termenelor se datorează următorilor factori: a) eschivarea bănuțului/învinuitului de la urmărirea penală și b) cazurile complexe în care participă mai multe persoane, există un element de extraneitate, este vorba de grupuri și rețele criminale sau se examinează și alte infracțiuni conexe (*de ex. tâlhărie, furt*).

Studiul realizat de „Promo-LEX” pentru anul 2015 indica aceleași tendințe ale duratei de urmărire penală: cele mai multe cauze se examinau în circa trei luni (41,97%), urmate de cauzele care se examinau în circa o lună (40,51%), cauzele care se examinau în circa șase luni (12,77%) și cauzele care durau mai mult de șase luni (4,74%)³³.

Diferența principală între cercetarea realizată pentru anul 2015 și cercetarea curentă este creșterea numărului de cauze care se examinează în 3 luni sau mai puțin (58% în 2017 vs. 41,97% în 2015) și scăderea numărului de cauze examinate în circa o lună de zile (21% în 2017 vs. 40,51 în 2015). Are loc astfel o creștere ușoară a duratei examinării, însă nu una dramatică, majoritatea cazurilor fiind oricum examinate într-un termen de trei luni sau mai puțin.

Termenele restrânse ale urmăririi penale reprezintă un factor pozitiv pentru procesul penal. Cu toate acestea, trebuie ținut cont de faptul că majoritatea cazurilor în care investigația s-a derulat rapid se referă la infracțiunile în care s-au depistat cantități nesemnificative de droguri (*calificate conform alin. 2 din art. 217 CP*) și care se referă la faptele de consum. Așadar, există și probabilitatea ca procedurile să fie facilitate din cauza vulnerabilității sporite a subiecților infracțiunii, care sunt consumatori de droguri și aleg cel mai des procedurile simplificate, cu recunoașterea vinovăției.

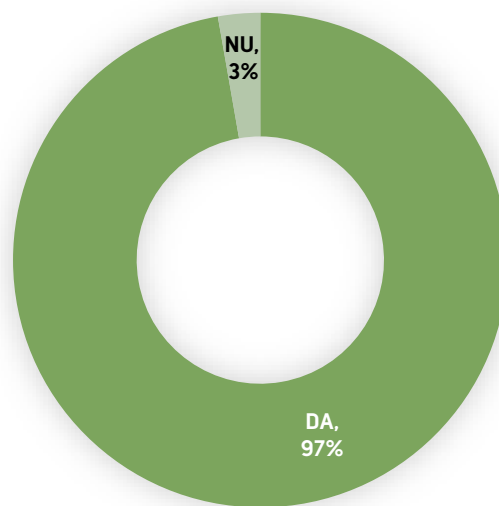
33. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, diagrama 9.

DISTRUGEREA CORPURILOR DELICTE

În conformitate cu articolul 397 (3) CPP, instanța este obligată să soluționeze chestiunea privind corpurile delictate anexate la dosarul penal. În privința drogurilor și a substanțelor narcotice, folosite drept mijloace de probă în procesul penal, instanța trebuie să ia o decizie fie în vederea distrugerii, fie în vederea transmiterii acestora spre păstrare.

DIAGRAMA 26

DISTRUGEREA CORPURILOR DELICTE

În majoritatea cazurilor, instanțele se conformează cerințelor legale și se pronunță asupra corpurilor delictate. De obicei, în partea dispozitivă a sentinței, instanța cel mai des dispune distrugerea substanțelor.

Totuși, în 3% din cauze, instanțele nu s-au pronunțat la acest subiect, nefiind clar ce s-a întâmplat ulterior cu substanțele narcotice. Cifra cazurilor în care instanța nu s-a pronunțat asupra chestiunii corpurilor delictate este în scădere față de cea din anul 2015, când în ce privește problema în discuție instanțele nu s-au pronunțat în circa 4,4% din cazuri.

RECUNOAȘTEREA VINOVĂȚIEI

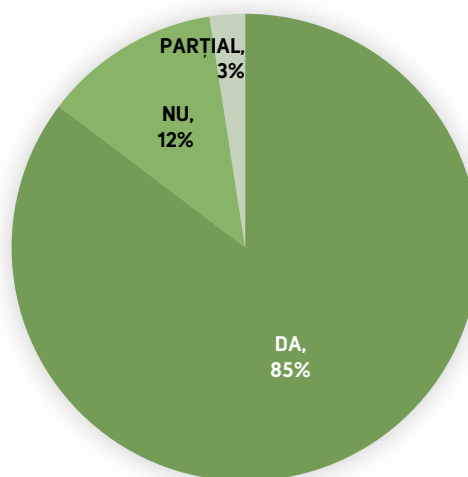
Potrivit articolului 64 CPP, bănuitul are dreptul să recunoască fapta de săvârșirea căreia este bănuित și să încheie acordul de recunoaștere a vinovăției. De asemenea, bănuitul este în drept să accepte o procedură specială de urmărire penală și de judecare a cauzei, în condițiile prevăzute de CPP, în cazul recunoașterii vinovăției.

În peste 88% din dosarele analizate, persoanele recunosc faptele imputate total sau parțial. În 3% din cazuri persoanele au recunoscut faptele imputate parțial, iar în 85% din cazuri au recunoscut vinovăția total.

Aceste cifre indică, pe de o parte, că organul de urmărire penală este eficient în acțiunile și măsurile pe care le întreprinde în procesul de investigație, astfel încât majoritatea cazurilor documentate se finalizează cu recunoașterea faptelor imputate. Acesta poate fi considerat un rezultat pozitiv, care facilitează atât munca organului de urmărire penală, cât și a instanței de judecată și permite reducerea timpului atribuit procedurilor și chiar a resurselor financiare alocate.

DIAGRAMA 27

RECUNOAȘTEREA VINOVAȚIEI. ETAPA DE URMĂRIRE PENALĂ

Pe de altă parte, luând în considerare faptul că marea majoritate a infracțiunilor legate de circuitul ilegal de substanțe narcotice sunt calificate conform articolului 217, alineatul 2 CP, iar majoritatea subiecților infracțiunii sunt consumatori de droguri, cauza numărului foarte mare de cazuri de recunoaștere a vinovăției poate fi și vulnerabilitatea sporită a acestora.

Această vulnerabilitate se poate manifesta în diverse forme, fiind cauzată în mare parte de efectele dependenței de droguri, cum ar fi: starea precară de sănătate, conflictele anterioare cu legea și aflarea în evidența organelor de drept, lipsa unui loc de muncă și a surselor stabile de existență, conflictele în familie, infectarea cu diferite maladii, precum tuberculoza sau HIV/SIDA etc.

Rata de recunoaștere a vinovăției în faza de urmărire penală este în creștere față de anul 2015, când vinovăția era recunoscută de bănuți/învinuiți în circa 79,2% din cazuri, iar în anul 2017 această cifră a crescut la 85%. Aceasta denotă că tot mai mulți consumatori de droguri aleg să coopereze cu organul de urmărire penală.

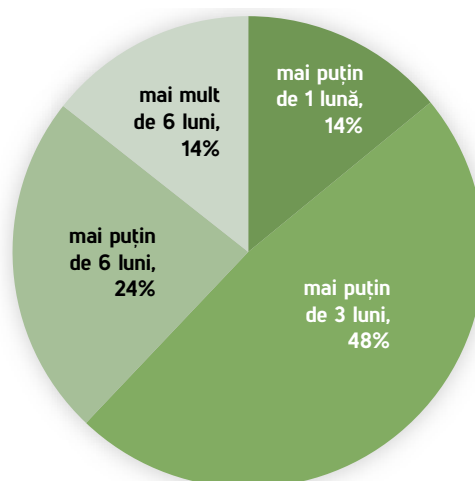
EXAMINAREA JUDICIARĂ

TERMENUL DE EXAMINARE

În procedura judiciară se aplică regulile generale privind termenele rezonabile de examinare a cauzei, stabilite de articolul 20 CPP, identice celor stabilite pentru faza de urmărire penală. Suplimentar, pentru diverse proceduri și acțiuni procesuale, Codul de procedură penală stabilește termene speciale. Spre exemplu, pentru ședința preliminară este fixat un termen de maximum 20 de zile de la data repartizării cauzei.

DIAGRAMA 28

TERMENUL DE EXAMINARE JUDICIARĂ

Majoritatea dosarelor analizate au fost examinate în mai puțin de 90 de zile, termen care include punerea cauzei pe rol, ședința preliminară, examinarea probelor și pronunțarea sentinței. Doar puțin peste 24% din dosare ajung să fie examinate în instanță mai mult de 3 luni de zile. De cele mai multe ori aceasta se datorează complexității cazurilor, numărului mare de probe care trebuie cercetate sau numărului mare de participanți. De asemenea, o mare parte din inculpați în aceste cazuri nu recunosc vinovăția, fapt care determină creșterea termenelor de examinare a cazului.

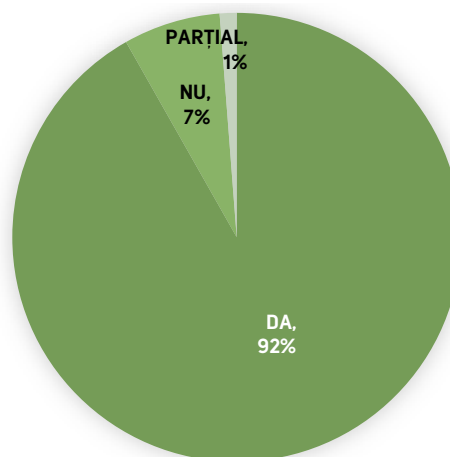
Motivul pentru termenele relativ reduse de examinare a acestor tipuri de dosare sunt, în primul rând, recunoașterea vinovăției de către inculpați și procedurile simplificate de examinare.

PROCEDURA DE EXAMINARE ȘI RECUNOAȘTEREA VINOVAȚIEI

Dreptul bănuیتului/inculpatului de a recunoaște vinovăția este garantat de articolul 64, alin. 8 CPP.

DIAGRAMA 29

RECUNOAȘTEREA VINOVAȚIEI. ETAPA DE EXAMINARE JUDICIARĂ

Rata de recunoaștere a vinovăției în faza de examinare judiciară crește la 92%, în comparație cu faza de urmărire penală, unde aceasta era de 85%. În același timp, putem constata și majorarea ratei de recunoaștere a faptelor imputate în comparație cu anul 2015, când aceasta era de 84,94%³⁴. Cel mai probabil, motivul pentru creșterea ratei de recunoaștere a vinovăției în faza de examinare judiciară este încercarea de a obține o pedeapsă mai blândă, neprivativă de libertate.

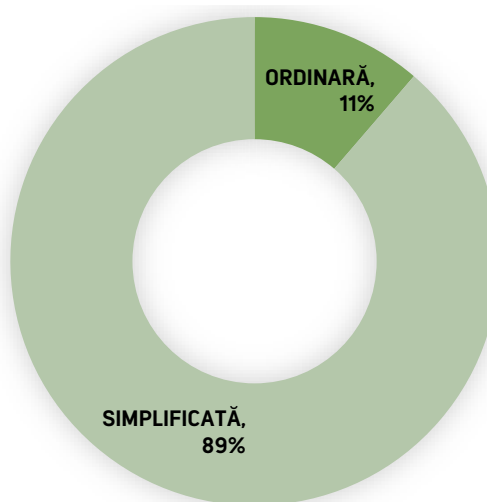
34. Ibid., diagrama 16.

Recunoașterea vinovăției se află în legătură directă cu procedura în care este examinat dosarul. Procedura simplificată de examinare judiciară are loc în baza art. 364¹ CPP. Pentru aceasta, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Judecata nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală decât dacă inculpatul declară că recunoaște în totalitate faptele indicate în rechizitoriu și nu solicită administrarea de noi probe.

Procedura simplificată oferă inculpaților oportunitatea de a beneficia de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Suplimentar, procedura simplificată exclude eventualele cheltuieli legate de asistența juridică, participarea la ședințele de judecată ș.a.

DIAGRAMA 30

TIPUL PROCEDURII PENALE

Majoritatea cazurilor de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare care ajung în instanța de judecată sunt examinate în procedură simplificată prin recunoașterea integrală a vinovăției (89%) și doar 11% se examinează în procedură ordinară.

Față de anul 2015, când procedurile simplificate au fost utilizate în 85% din cazuri, în 2017 situația s-a schimbat, înregistrând o creștere de 4%. Cauzele acestei creșteri sunt subiective și imposibil de stabilit cu exactitate. Acestea pot fi legate de profilul inculpaților și de gradul sporit de vulnerabilitate al acestora (*lipsa resurselor pentru asistență juridică calificată, gradul scăzut de încredere în justiție, dorința de a evita pedepsele mai aspre*), de practicile relativ uniforme și eficiente de investigare și examinare judiciară a cauzelor sau nemijlocit de legislație, care pentru moment este orientată spre sancționarea consumatorilor de droguri și stabilește sancțiuni relativ blânde.

Deși procedura de judecată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală este utilă, autoritățile trebuie să fie vigilente pentru ca aceasta să nu reprezinte, în anumite cazuri, un mecanism deficient prin care să fie trase la răspundere penală persoane din cauza vulnerabilității lor ridicate și mai puțin din cauza comiterii în realitate a faptelor imputate.

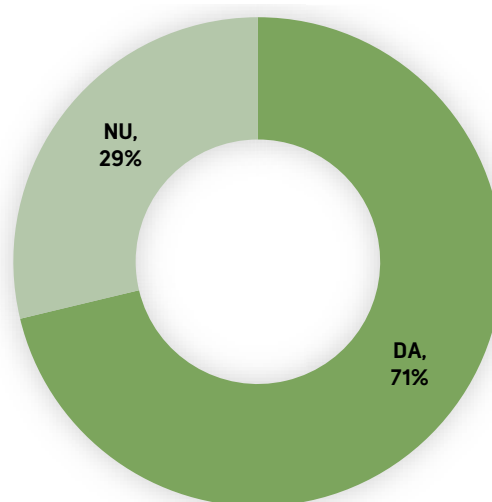
MĂSURILE PREVENTIVE

În conformitate cu articolul 175 (1) și (2) CPP, măsurile preventive sunt măsuri cu caracter de constrângere prin care bănuitul, învinuitul sau inculpatul este împiedicat să întreprindă anumite acțiuni negative asupra desfășurării procesului penal sau asupra asigurării executării sentinței. Măsurile preventive sunt orientate spre a asigura buna desfășurare a procesului penal sau a împiedica bănuitul, învinuitul sau inculpatul să se ascundă de urmărirea penală sau de judecată, cu scopul ca aceștia să nu împiedice stabilirea adevărului ori ca instanța să asigure executarea sentinței.

În majoritatea cauzelor analizate în prezenta cercetare, organul de urmărire penală aplică măsuri preventive și doar în aproximativ un sfert din dosarele analizate nu au fost identificate astfel de măsuri.

DIAGRAMA 31

APLICAREA MĂSURILOR PREVENTIVE

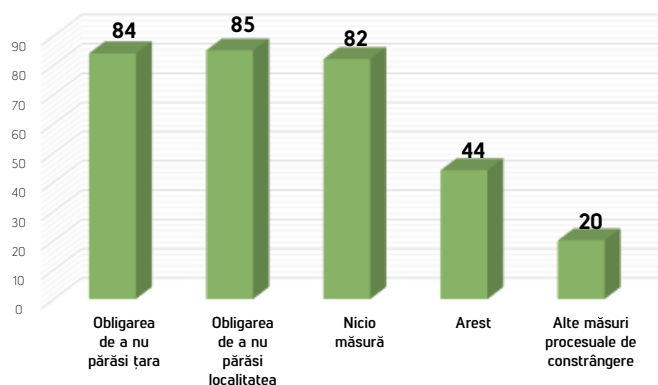
Situația la acest capitol a înregistrat o îmbunătățire ușoară. Astfel, dacă în anul 2015 măsurile preventive au fost aplicate în 76% din cazuri, în anul 2017 această rată a scăzut la 71%³⁵.

Atunci când aplică măsurile preventive, organul de urmărire penală și instanța, luând în considerare complexitatea cazului, personalitatea bănuitului/învinuitului/inculpatului și alți factori, pot alege măsurile de constrângere expres prevăzute de articolul 175 CPP:

- 1) obligarea de a nu părăsi localitatea;
- 2) obligarea de a nu părăsi țara;
- 3) garanția personală;
- 4) garanția unei organizații;
- 5) ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport;
- 6) transmiterea sub supraveghere a militarului;
- 7) transmiterea sub supraveghere a minorului;
- 8) liberarea provizorie sub control judiciar;
- 9) liberarea provizorie pe cauțiune;
- 10) arestarea la domiciliu;
- 11) arestarea preventivă.

35. Ibid., diagrama 13.

DIAGRAMA 32

MĂSURI
PREVENTIVE

Notă: numărul de cazuri în care a fost aplicată o măsură preventivă nu coincide cu numărul de dosare cercetate în prezentul studiu, din motiv că în unele dosare au fost aplicate mai multe tipuri de măsuri preventive, în timp ce în alte cazuri – niciuna.

În cazul măsurilor de constrângere privative de libertate, instanța de judecată aplică cel mai des arestul preventiv (41 de cazuri) și foarte rar aplică arestul la domiciliu (3 cazuri). Acest fapt denotă o reticență a instanțelor în aplicarea arestului la domiciliu, dar și menținerea practicilor acuzării de a solicita în majoritatea cazurilor aplicarea arestului preventiv. Față de anul 2015, când au fost înregistrate 37 de cazuri de aplicare a arestului, în anul 2017 această cifră a crescut la 44³⁶.

Totuși, trebuie notat faptul că organul de urmărire penală aplică cel mai frecvent alte măsuri procesuale de constrângere, în special obligația de a nu părăsi țara și localitatea. În anumite situații, când nu este necesară o măsură de constrângere mai riguroasă, se aplică obligația de a nu schimba domiciliul, obligația de a se prezenta la organul de urmărire penală sau controlul judiciar.

În niciunul din dosarele examinate nu au fost evidențiate măsuri preventive sub forma garanțiilor sau a liberării provizorii pe cauțiune. Cauzele neaplicării acestor măsuri rezidă, probabil, în lipsa unui mecanism eficient de implementare și în impedimente de ordin tehnic sau procedural, lipsa practicilor deja consolidate de aplicare a anumitor măsuri de constrângere, situația economică din societate ș.a.

Numărul cauzelor în care nu au fost aplicate niciun fel de măsuri preventive este de 82, în creștere în comparație cu situația pentru anul 2015, când măsurile preventive nu au fost aplicate în doar 71 de dosare analizate.

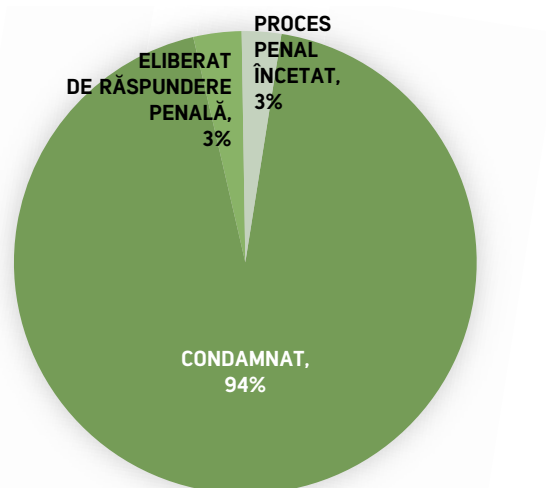
SENTINȚA INSTANȚEI DE JUDECATĂ

Sentința reprezintă rezultatul cercetării judecătorești și al urmăririi penale, instanța urmând să decidă asupra învinuirii înaintate inculpatului prin condamnare, achitare sau încetare a procesului penal. Analizând datele procesate, am constatat că rata de pronunțare a sentințelor de condamnare, raportată la numărul de dosare ajunse pe rolul instanțelor, este foarte ridicată și se apropie de 100%.

36. Ibid., diagrama 14.

DIAGRAMA 33

TIPUL SENTINȚEI

Rata de condamnare de circa 94% reprezintă, ca și alte aspecte ale practicii judiciare examinate în prezentul studiu, un indicator care poate fi interpretat diferit. Aparent, acesta este un indicator al eficienței acuzării, dar și al practicilor bine consolidate de investigație și examinare în astfel de cazuri.

În același timp, trebuie să se țină cont de cauzele directe și indirecte care au influențat aceste cifre. În primul rând, este vorba de rata ridicată a recunoașterii vinovăției, atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de examinare judiciară. De asemenea, printre factorii de influență se numără: profilul subiecților acestor infracțiuni, orientarea spre tragerea la răspundere penală a consumatorilor de droguri, pedepsele relativ ușoare și posibilitatea evitării pedepsei cu închisoarea etc.

Rata de condamnare pentru anul 2017 (94%) este aproape identică cu cea din 2015 (94,6%), ceea ce denotă faptul că practicile și atitudinea instanțelor față de acest tip de dosare au rămas practic neschimbate. În același timp, se atestă o lipsă totală a sentințelor de achitare, în timp ce în 2015 această cifră era de circa 1%³⁷.

TIPURILE PEDEPSELOR

Pedeapsa penală se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni numai în baza unei sentințe pronunțate de către o instanță în cadrul unui proces penal. Adoptarea hotărârii privind aplicarea pedepsei penale este un proces complex și depinde de soluționarea prealabilă de către instanța de judecată a chestiunilor de fapt și de drept.

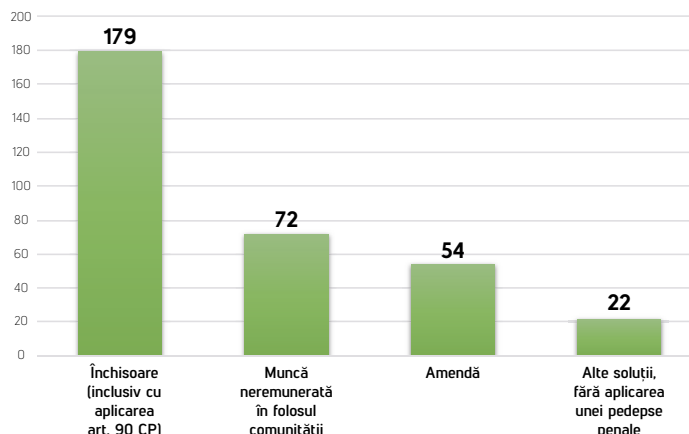
Pedeapsa penală are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Pentru ca pedeapsa aplicată inculpatului să atingă scopurile menționate, legea penală stabilește anumite criterii de individualizare a pedepsei.

Codul penal stabilește criterii generale și criterii speciale de individualizare a pedepsei. În stabilirea categoriei și a termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii comise, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei, care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

37. Ibid., diagrama 18.

DIAGRAMA 34

TIPUL PEDEPSEI

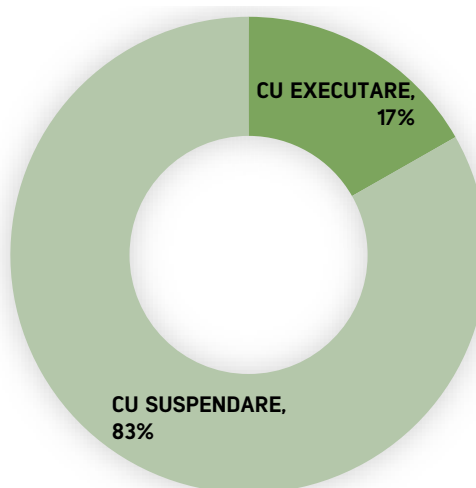
Categoria de pedepse cel mai des aplicată este privațiunea de libertate (55%) (*cu executare sau cu suspendare condiționată*), chiar dacă faptele prevăzute de acest articol se califică drept infracțiuni ușoare sau mai puțin grave (*cu excepția alineatului 4*). Aceasta este urmată de pedeapsa cu munca neremunerată în folosul comunității și amendă. Rata aplicării pedepsei cu închisoare în 2017 s-a majorat cu circa 14% față de anul 2015, când această rată era de 41,2%³⁸.

La adoptarea sentinței, instanța soluționează chestiunile ce se referă la săvârșirea infracțiunii de către inculpat, inclusiv dacă măsura de pedeapsă stabilită trebuie să fie executată sau nu de inculpat și poate dispune suspendarea pedepsei aplicate condamnatului. Condițiile privind aplicarea suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute de art. 90 CP se referă la: pedeapsa aplicată și natura infracțiunii; circumstanțele cauzei și persoana infractorului; constatarea instanței că scopul poate fi atins și fără executarea acesteia.

În urma cercetării realizate, s-a stabilit că în majoritatea cazurilor de aplicare a pedepsei cu închisoare instanțele suspendă executarea acesteia, în temeiul articolului 90 CP. Rata de suspendare condiționată a pedepsei cu închisoarea în 2017 (83%) a crescut față de situația pentru anul 2015, când era de 63,4%³⁹.

DIAGRAMA 35

FORMELE PEDEPSEI CU ÎNCHISOAREA

38. Ibid., diagrama 20.

39. Ibid., diagrama 21.

Chiar dacă pedepsele aplicate în cazurile de infracțiuni privind circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare sunt relativ blânde, nu putem exclude faptul că o mare parte din persoanele trase la răspundere penală sunt consumatori de droguri și există un risc sporit ca ulterior aceștia să fie din nou trași la răspundere penală pentru fapte similare, creându-se astfel un cerc vicios care se va finaliza, mai devreme sau mai târziu, cu privațiunea de libertate pentru aceste persoane.

Această ipoteză se confirmă și prin faptul că circa 36% dintre subiecții infracțiunii prevăzute de articolul 217 CP au înregistrat deja conflicte cu legea (vezi diagrama 42).

Munca neremunerată în folosul comunității este următoarea în lista celor mai frecvente pedepse aplicate pentru infracțiunile stabilite de articolul 217 CP. Din numărul total de sentințe analizate, în 22% din cazuri a fost stabilită această formă de pedeapsă. Această cifră a înregistrat o ușoară creștere comparativ cu anul 2015, când doar în 19% din cazuri s-a aplicat munca neremunerată în folosul comunității.

Amenda este următorul tip de sancțiune aplicat frecvent de instanțele de judecată. În 100 de cazuri a fost aleasă anume această categorie de pedeapsă. În anul 2017 această cifră constituie circa 16%, în comparație cu 35,8% înregistrate în anul 2015⁴⁰.

Suma amenzii variază între 200 și 700 de unități convenționale, în funcție de gravitatea infracțiunii. Potrivit articolului 64 CP, o unitate convențională este egală cu 50 de lei, astfel încât valoarea amenzilor constituie între 10 000 și 35 000 de lei, ceea ce presupune că încasările la bugetul de stat, în cazul acestor infracțiuni pentru anul 2017, au variat între 540 000 de lei și 1 890 000 de lei.

Suplimentar pedepsei de bază, instanțele aplică uneori și pedepse complementare, sub forma privării de anumite drepturi sau a interdicției de a exercita anumite activități. Cel mai des sunt utilizate interdicțiile de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități legate de circuitul substanțelor narcotice.

În unele cazuri, aplicarea acestei măsuri este discutabilă, pornind de la faptul că persoanele condamnate anterior nu au deținut astfel de funcții, nu au desfășurat astfel de activități și nici nu există vreo legătură între profilul condamnatului și probabilitatea exercitării acestor tipuri de funcții sau activități.

Un alt aspect important este aplicarea măsurilor de suport și reabilitare. Luând în considerare că o parte semnificativă din persoanele trase la răspundere penală sunt consumatori de droguri, fapte stabilite de către organul de urmărire penală, instanța este în drept să aplice măsuri cu scopul de a reabilita și a ajuta inculpatul să se trateze și să se readapteze social. Pentru aceasta, instanța poate obliga condamnatul, în conformitate cu articolul 90 (6), (c), să urmeze un tratament în caz de alcoolism, narcomanie, toxicomanie sau boală venerică.

Astfel, în 8 din cele 341 de dosare examinate, instanțele au dispus astfel de măsuri. Această cifră este în creștere față de anul 2015, când instanțele au dispus tratament de narcomanie în doar 2 cazuri. Chiar și așa, practica judiciară pune accent mai mult pe sancționare și mai puțin pe corectare, reeducare și reabilitare.

.....
40. Ibid., diagrama 20.

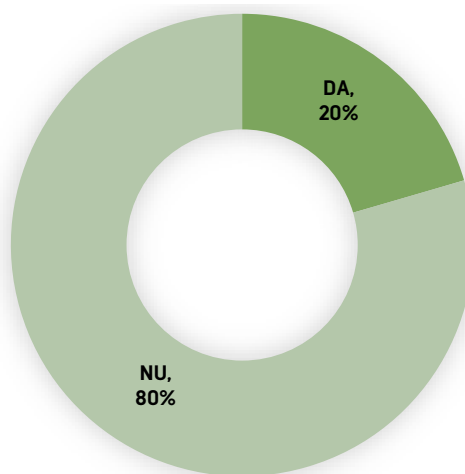
CĂILE DE ATAC

Principiul liberului acces la justiție include și asigurarea dreptului de a ataca actul judecătoresc, dacă persoana nu este de acord cu acesta sau cu constatările făcute de instanța de judecată.

Analizând practica judiciară de examinare a infracțiunilor privind circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare, s-a constatat că rata înaintării cererii de apel/recurs împotriva sentințelor și deciziilor judecătorești este foarte redusă.

DIAGRAMA 36

EXERCITAREA CĂILOR DE ATAC

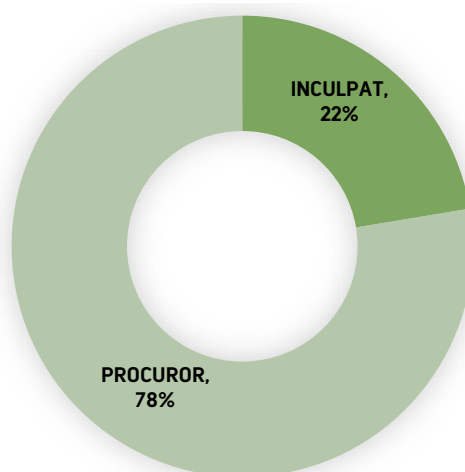

Comparativ cu anul 2015, când a fost înregistrată o rată de numai 8.9% de utilizare a căilor de atac împotriva sentințelor judiciare⁴¹, în anul 2017 această cifră a crescut la 20%. Totuși, datele analizate arată că apărarea contestă rar sentințele, în majoritatea cazurilor căile de atac fiind exercitate de acuzare. Din cele 67 de cazuri în care au fost atacate sentințele instanței de fond, în 52 de cazuri procurorii au folosit căile de atac și în 15 cazuri inculpații.

Sumând datele analizate, rezultă că aproximativ 96% din inculpați nu au contestat sentințele de condamnare, fiind de acord cu soluția pronunțată de către instanțele de judecată, în timp ce rata de contestare a acestora de către procurori înregistrează o creștere considerabilă față de situația similară pentru anul 2015.

DIAGRAMA 37

PARTEA ÎN PROCES CARE A UTILIZAT CĂILE DE ATAC

41. Ibid., diagrama 22.

Este dificil de apreciat exact cauzele utilizării atât de reduse de către apărare a căilor de atac. În mare parte, această situație s-ar putea datora în mod direct ratei ridicate de recunoaștere a vinovăției și optării inculpaților pentru procedura simplificată, stabilită de art. 364¹ CP.

PROFILUL INCULPAȚILOR

În procesul de evaluare a practicii judiciare privind infracțiunile care se referă la circuitul ilegal al drogurilor fără scop de înstrăinare, au fost analizate profilurile a 327 de inculpați.

La nivel de politici de combatere a traficului și a consumului ilicit de droguri, Republica Moldova își propune să pună accentele pe suportul oferit persoanelor dependente de consumul de droguri⁴². O parte din aceste persoane sunt subiecți ai infracțiunilor privind circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare, asupra cărora aceste politici ar trebui aplicate în mod egal, inclusiv în procedurile penale. Deși cei care comit infracțiuni legate de circuitul ilegal de droguri pot fi din orice categorii sociale, profilul majorității este similar. O mare parte din aceste persoane sunt consumatori de droguri, aflați în situații deosebit de vulnerabile în raport cu subiecții altor infracțiuni. De asemenea, o parte din aceștia se atribuie la categoria de consumatori de droguri injectabile și fac parte din populația cu risc sporit de infectare cu HIV/SIDA.

Așa cum arată rezultatele cercetării expuse în capitolele anterioare, dosarele privind circuitul ilicit de droguri fără scop de înstrăinare sunt influențate puternic de modul de reglementare legislativă a proporțiilor de droguri. Cantitățile mici determină profilarea și sancționarea preponderentă a consumatorilor de droguri, a căror vulnerabilitate ar putea fi, de asemenea, un factor care influențează procedurile de urmărire penală și de examinare judiciară. Pentru a verifica ipoteza vulnerabilității subiecților infracțiunii stabilite de art. 217 CP este necesară o analiză detaliată a profilului acestora, care poate influența direct sau indirect practicile de examinare a acestui tip de infracțiuni.

ASPECTE DE GEN

În majoritatea covârșitoare a cazurilor, infracțiunile sunt săvârșite de bărbați, femeile reprezentând mai puțin de 7% din numărul total de persoane puse sub învinuire. Trebuie să luăm în considerare faptul că infracționalitatea în general este puternic influențată de sexul/genul persoanei, fapte care sunt confirmate de BNS. Potrivit datelor referitoare la situația infracționalității pentru anul 2017⁴³, din totalul de 15 745 de infracțiuni comise pe teritoriul Republicii Moldova, doar 1262 au fost comise de femei, ceea ce constituie circa 8% din numărul total de infracțiuni.

În același timp, în cazul infracțiunilor legate de droguri se atestă un număr mai mare de femei care au încălcat legislația penală⁴⁴. Acest fapt este confirmat de statistica infracțiunilor privind traficul ilicit de droguri pentru anul 2017⁴⁵. Conform datelor prezentate de CSM, în anul 2017 instanțele de judecată de nivelul I au examinat 748 de dosare în baza articolelor 217–217⁶, dintre acestea, în 86 de cazuri subiecții infracțiunilor fiind femei, ceea ce constituie circa 11,5% sau cu 3,5% mai mult decât rata medie a infracționalității femeilor pentru anul 2015.

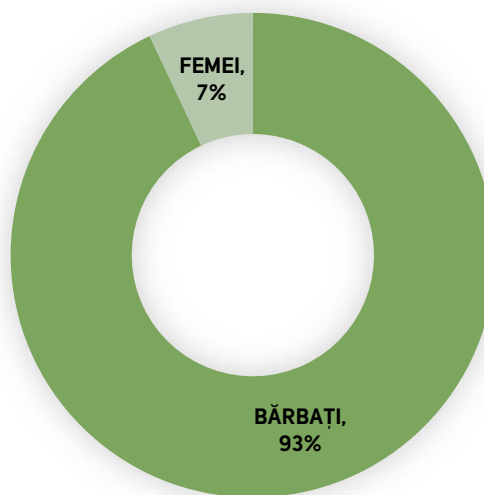
42. [Hotărârea Guvernului nr. 1208 din 27.12.2010](#) cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pe anii 2011–2018.

43. [Biroul Național de Statistică, Nivelul infracționalității în Republica Moldova în anul 2017.](#)

44. Ibid.

45. [Consiliul Superior al Magistraturii, 2017, Raport statistic despre activitatea primei instanțe privind judecarea cauzelor penale pe perioada de 12 luni a anului 2017.](#)

DIAGRAMA 38

**ASPECTE
DE GEN**

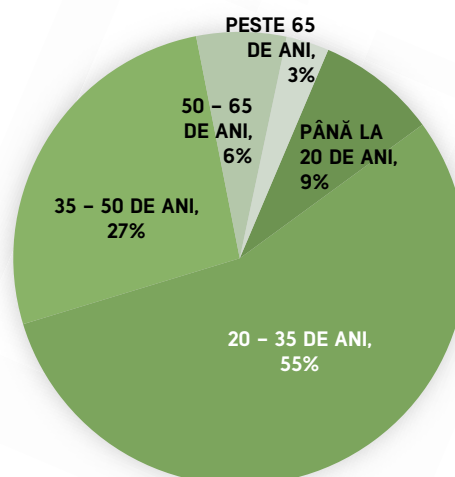
Totuși, rezultatele cercetării arată că în dosarele penale inițiate în baza art. 217 CP și examinate pe parcursul anului 2017, rata participării femeilor (7%) este mai mică decât rata medie generală a infracționalității acestora pentru anul 2017 (8%).

Este îngrijorătoare creșterea ratei infracționalității privind infracțiunea stabilită de art. 217 în rândul bărbaților. Dacă în 2015 cifra respectivă era de 86%, în 2017 aceasta s-a majorat semnificativ la 93%.

VÂRSTA

În urma cercetării realizate, s-a constatat o tendință de comitere a infracțiunilor privind circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare preponderent de către persoanele tinere și de vârstă medie, mai puțin de către minori și persoane în etate. Circa jumătate din infracțiunile privind circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare au fost săvârșite de persoane cu vârste cuprinse între 21 și 35 de ani, iar mai mult de un sfert, de persoane cu vârste între 36 și 50 de ani.

DIAGRAMA 39

VÂRSTA

Tinerii până la 20 de ani și persoanele în etate, de peste 65 de ani, au comis circa 12% din infracțiunile examinate în anul 2017.

Tendențele de comitere a infracțiunilor legate de circuitul ilicit de droguri fără scop de înstrăinare în funcție de vârstă se mențin, comparativ cu situația pentru anul 2015, când în circa 71% din cazuri, infracțiunile erau comise de persoane cu vârsta între 20 și 50 de ani. Trebuie însă menționat că față de anul 2015, această cifră este în creștere, astfel încât în anul 2017 ea ajunge la 82%.

Aceste date sunt îngrijorătoare, deoarece scot în evidență faptul că consumul și traficul ilicit de droguri afectează în marea majoritate a cazurilor persoanele tinere și de vârstă medie, apte de muncă. Persoanele din aceste categorii de vârstă reprezintă nucleul societății, iar interacțiunea cu drogurile și infracționalitatea îi poate afecta grav în plan educațional, social, profesional și personal.

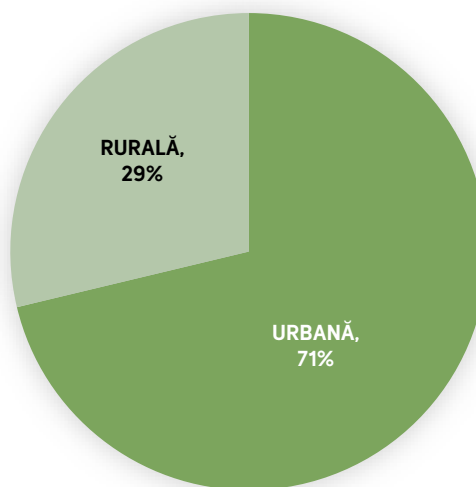
ZONA DE COMITERE A INFRAȚIUNII

Majoritatea infracțiunilor privind circuitul ilicit de droguri fără scop de înstrăinare au fost comise în mediul urban – 71%, și doar 29% dintre aceste infracțiuni au fost comise în mediul rural.

Potrivit BNS, nivelul general al infracționalității pe țară în anul 2017 a fost mai mare în mediul urban, spre exemplu, în mun. Chișinău au fost înregistrate 136 de infracțiuni la 10 mii de locuitori, iar în mun. Bălți – 115 infracțiuni la 10 mii de locuitori. Fiecare a treia infracțiune (31% din total infracțiuni) a avut loc în mun. Chișinău, rata infracționalității depășind nivelul mediu pe țară de 1,4 ori.

DIAGRAMA 40

ZONA COMITERII INFRAȚIUNII

Față de anul 2015, se înregistrează o creștere semnificativă a numărului de infracțiuni comise în mediul urban. Dacă în 2015 această rată era de 55,9%⁴⁶, atunci în 2017 ea a crescut până la 71%.

Datele colectate în procesul cercetării sunt insuficiente pentru a determina cauzele creșterii îngrijorătoare a consumului de droguri în mediul urban, însă unul dintre motive ar putea fi concentrarea masivă a drogurilor în orașele mari și în zonele urbane, ceea ce implicit produce ofertă și cerere mai mare decât în zonele rurale.

.....

46. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, diagrama 28.

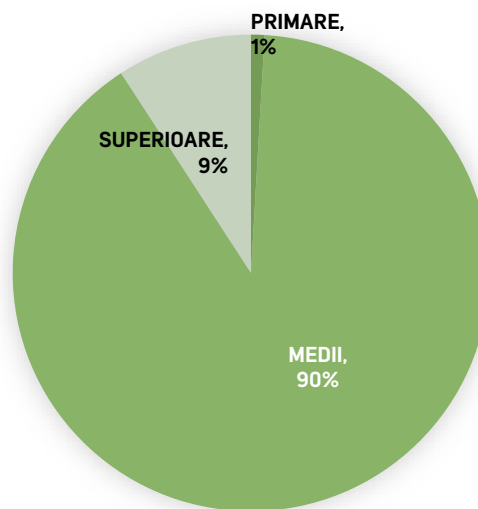
NIVELUL EDUCAȚIEI

Nivelul educației reprezintă un factor important atât pentru profilul general al persoanelor care comit infracțiuni, cât și pentru cei care comit nemijlocit infracțiuni legate de droguri, o parte din ei fiind consumatori.

Așa cum am arătat în subcapitolul precedent, majoritatea absolută a persoanelor care pe parcursul anului 2017 au comis infracțiuni prevăzute de art. 217 CP sunt tineri, adulți și persoane în etate, cu o vârstă cuprinsă între 20 și 65 de ani, care ar fi putut obține studii medii sau superioare. Totuși, rezultatele cercetării arată peste 90% din subiecții infracțiunilor analizate au studii medii incomplete, generale sau speciale.

DIAGRAMA 41

STUDIILE

Din cele 294 de persoane care, potrivit informațiilor din dosarele penale, au studii medii, 147 au studii medii incomplete, 25 au studii medii speciale, iar 122 au studii medii generale. Situația este diferită de anul 2015, când s-a constatat că din 245 de persoane cu studii medii, doar 85 (circa 1/3) aveau studii medii incomplete⁴⁷. În 2017 această cifră ajunge la 50% din numărul total de persoane cu studii medii. În conformitate cu concluziile Raportului mondial privind drogurile pentru anul 2015, printre cauzele decisive care predispun spre consumul de substanțe narcotice este și nivelul redus al educației⁴⁸.

Învățământul și educația trebuie să contribuie și să se concentreze pe cultivarea și promovarea valorilor fundamentale. În acest sens, instituțiile educative, culturale și sportive sunt obligate să-și întocmească programele în spiritul și în conformitate cu cerințele științifice contemporane, cu deprinderile de viață și valorile adevărate. Învățământul va trebui să răspundă, în egală măsură, mutațiilor socioprofesionale actuale și ulterioare, astfel încât, simultan cu formarea unei culturi generale substanțiale, copiii să însușească o profesiune stabilă, să poată fi apti pentru a se încadra în câmpul muncii, să poată avea o perspectivă clară pentru viitor. Asigurarea unei educații de calitate trebuie să fie una dintre prioritățile pe termen lung ale Republicii Moldova în lupta cu consumul și traficul ilegal de droguri⁴⁹.

47. Ibid, diagrama 29.

48. UNODC, 2015. Raportul mondial privind drogurile, p. 19.

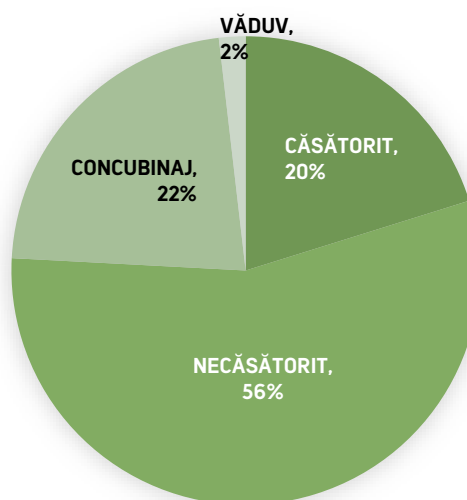
49. Rolul societății și al organelor de drept în contracararea narcomaniei. Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale, 9 octombrie 2008, p. 110.

STATUTUL MATRIMONIAL

Familia constituie elementul natural și fundamental al societății, are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului și se întemeiază pe relațiile de căsătorie (...)⁵⁰.

DIAGRAMA 42

STATUT MATRIMONIAL

În contextul societăților moderne, statutul matrimonial al persoanei nu este definitiv și nu reprezintă neapărat un indicator social. Totuși, acest statut poate juca un rol important la etapa de prevenire a consumului de droguri sau la etapa de reabilitare a consumatorilor dependenți.

Spre exemplu, reabilitarea sociomedicală este determinată de personalitatea pacientului, de statutul fizic și psihic, de starea socială și familială, care pot fi definitorii în stabilirea capacității de implicare a persoanei în tratament⁵¹.

Deși din materialele dosarelor examinate este practic imposibil de determinat cu exactitate statutul familial al persoanelor acuzate, a fost studiat statutul matrimonial al acestora și relațiile de căsătorie. Din cele 327 de profiluri analizate, peste 56% dintre persoanele acuzate de săvârșirea unei infracțiuni privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare nu se află în relații de căsătorie și doar circa 20% sunt căsătorite.

Situația pentru anul 2017, care arată că circa 78% din subiecții infracțiunilor nu sunt căsătoriți, este relativ similară cu cea din 2015, când această cifră era de circa 72%. Rata persoanelor aflate în relații de căsătorie care au comis infracțiuni legate de circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare în 2017 (20%) este aproape identică cu rata similară pentru anul 2015 (22%)⁵².

Așadar, putem concluziona că persoanele aflate în relații de căsătorie/familie comit mai rar infracțiuni legate de circuitul ilegal de droguri și respectiv, putem afirma, ipotetic, că astfel de relații ar putea reprezenta un factor pozitiv care reduce implicarea în activitățile infracționale.

50. Constituția Republicii Moldova, 29.07.1994, articolul 48.

51. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, Observatorul Național pentru Droguri, Consumul și Traficul Ilicit de Droguri în Republica Moldova în anul 2013, raport anual, pct. X.2.

52. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, diagrama 30.

SITUAȚIA OCUPAȚIONALĂ

Rezultatele cercetării scot în evidență faptul că majoritatea absolută (85%) a persoanelor vizate în dosarele penale privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare nu sunt angajați oficial în câmpul muncii. Situația ocupațională reprezintă un indicator social important, mai ales pentru persoanele din grupurile cu risc sporit de infectare și în special pentru consumatorii de droguri.

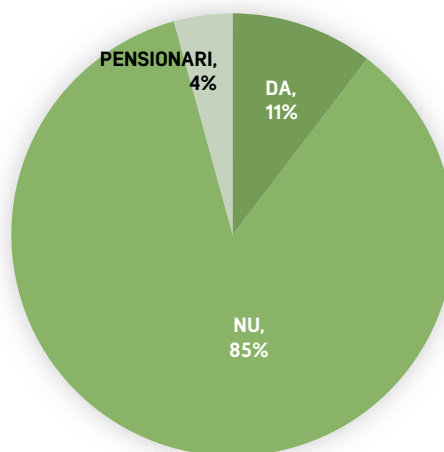
Munca este nu numai o activitate importantă pentru prevenirea consumului de droguri, dar și pentru resocializarea persoanelor aflate în conflict cu legea. Nu întâmplător una din activitățile de bază desfășurate pe parcursul anului 2017 de către Inspectoratul Național de Probațiune pentru resocializarea persoanelor care au comis infracțiuni legate de droguri este anume angajarea acestora în câmpul muncii⁵³.

Similar, centrele de zi pentru consumatorii de droguri oferă asistență care include consiliere individuală și în grup și activitate informativ-educativă, care poate fi consacrată problemei HIV, relațiilor familiale, instruirii profesionale, angajării în câmpul muncii⁵⁴.

Studiul Centrului Național de Management în Sănătate a scos în evidență faptul că doar 15% din numărul total al CDI au un loc de muncă permanent⁵⁵.

DIAGRAMA 43

**ANGAJARE
ÎN CÂMPUL MUNCII**

O parte din subiecții vizati în dosarele penale examinate au declarat că nu au oficial un loc de muncă sau că lucrează neoficial. Prin urmare, are loc favorizarea creșterii fenomenului muncii la negru sau al muncii nedeclarate. Aceasta afectează subsecvent accesul la securitatea socială, la serviciile de sănătate etc. Fenomenul relevă lipsa unor politici naționale, eficiente și funcționale, de reeducare și reabilitare pentru aceste persoane.

Agencia Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate recomandă statelor, în vederea scăderii nivelului de consum de droguri, să implementeze măsuri alternative, printre care politici diversificate de creștere economică și crearea locurilor de muncă⁵⁶.

În anul 2017 situația s-a înrăutățit față de anul 2015, astfel încât rata lipsei unui loc de muncă a crescut de la 82,4% în 2015, la 85% în 2017.

53. [Agenția Națională pentru Sănătate Publică, 2018, Consumul și traficul ilicit de droguri, Raport anual 2017](#), p. 10.

54. [Ibid.](#), p. 17.

55. Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate, 2017, [Studiul integrat biocomportamental în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV în Republica Moldova, 2016](#), p. 6.2.1.

56. UNODC, 2015, [Raportul mondial privind drogurile](#), p. 19.

Aceste lacune, dar și lipsa unor politici naționale privind facilitarea angajării în câmpul muncii a consumatorilor de droguri, pot constitui un impediment important în procesul de reabilitare și resocializare al acestora.

CONFLICTUL CU LEGEA

Recidiva și conflictul anterior cu legea reprezintă factori care impun o atenție sporită din partea autorităților din cauza existenței riscului continuării activității infracționale de către persoana care deja a comis fapte ilicite.

Cu cât este mai eficientă activitatea autorităților de prevenire a repetării comportamentului infracțional și de resocializare a persoanelor în conflict cu legea, cu atât acest risc este mai mic. Potrivit Legii cu privire la probațiune, sunt considerate a fi în conflict cu legea penală persoanele:

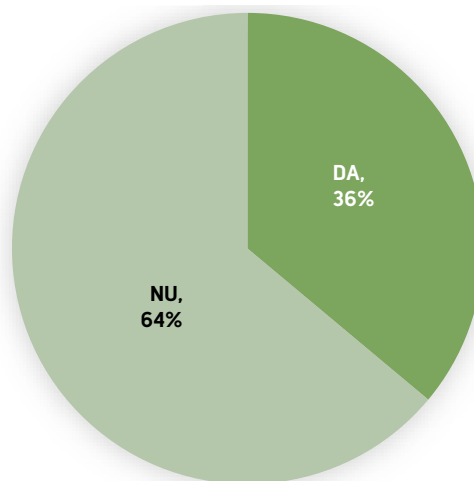
- bănuite, învinuite, inculpate, condamnate;
- eliberate de pedeapsă penală;
- eliberate de răspundere penală;
- private de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate⁵⁷.

Probațiunea este un pas important în contextul racordării legislațiilor naționale la standardele internaționale, urmărind scopul de a crea o zonă intermediară în sistemul de pedepse, o reevaluare a conceptului represiv și o redirecționare a acestuia spre unul curativ.

Probațiunea este un complex de activități de evaluare, asistență, consiliere psihosocială și supraveghere în comunitatea persoanei în conflict cu legea penală (*învinuit, inculpat, condamnat*) cu scopul de a o reintegra în societate și de a proteja comunitatea de riscul recidivei⁵⁸.

DIAGRAMA 44

CONFLICTUL CU LEGEA

Rezultatele cercetării pentru anul 2017 scot în evidență faptul că numărul de persoane care au comis infracțiunea stabilită de art. 217 CP aflate în conflict cu legea este în scădere față de anul 2015.

57. [Legea nr. 8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune](#), articolele 3–4.

58. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, Observatorul Național pentru Droguri, Consumul și Traficul Illicit de Droguri în Republica Moldova în anul 2013, raport anual, p. 14.

Astfel, dacă în 2015 44,4% din subiecții infracțiunilor analizate se aflau anterior în conflict cu legea⁵⁹, în 2017 această cifră a scăzut la 36%, ceea ce reprezintă un rezultat bun, în special pentru organele de probațiune.

În același timp, aceste date trebuie analizate împreună cu informațiile despre numărul total de infracțiuni privind art. 217 CP.

Conform datelor CSM citate anterior (*vezi nota de subsol nr. 32*), în anul 2017 au fost înregistrate 999 de cazuri noi privind infracțiunile stabilite de articolul 217 CP, parvenite în instanțele de judecată, în comparație cu 829 de cazuri documentate în 2015.

Având în vedere creșterea numărului total de infracțiuni legate de circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, examinate de instanțele naționale și descreșterea numărului de inculpați în conflict cu legea, se impune concluzia că se înregistrează o creștere semnificativă a infracționalității în acest domeniu în rândurile persoanelor care anterior nu au încălcat legislația penală.

Cu alte cuvinte, odată cu creșterea numărului de infracțiuni, crește și numărul de infractori noi, tendință care nu poate fi calificată ca pozitivă și care indică asupra problemelor de intervenție a autorităților și asupra ineficienței activităților de prevenire ale statului.

59. Asociația „Promo-LEX”, 2017, Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, diagrama 32.

4. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII

- La momentul publicării studiului, Republica Moldova nu are o strategie națională în domeniul prevenirii și combaterii consumului și traficului ilicit de droguri. Strategia națională antidrog pentru anii 2011-2018 a expirat, iar un document nou de politici publice nu a fost aprobat.
- În prezent nu există un document de evaluare a modului de executare a Strategiei naționale antidrog pentru anii 2011-2018.

DIMENSIUNEA CONTRAVENȚIONALĂ

- În unele unități administrativ-teritoriale (spre exemplu, raionul Vulcănești) nu există condiții tehnice și personal abilitat pentru a efectua expertize narcologice.
- În cele mai multe cazuri, procedurile contravenționale în baza art. 85 și 87 CC sunt inițiate pentru circulația ilegală a următoarelor tipuri de droguri: opiaceele (*heroina și substanțele produse din mac*), canabisul verde și uscat (*marijuana*) și drogurile din clasa canabinoizilor.
- În majoritatea cazurilor contravenționale examinate de către agenții constatatori se înregistrează cantități de droguri foarte mici, la limita de jos a proporțiilor minime stabilite de lege.
- Marea majoritate a cauzelor contravenționale se examinează într-un termen de maximum 10 zile.
- Contravenienții recunosc vinovăția pentru faptele imputate în 93% din cazuri.
- Nivelul de contestare a proceselor-verbale contravenționale inițiate în baza art. 85 și 87 CC este minim, de doar 3%.
- Rata de admitere a contestațiilor împotriva proceselor-verbale contravenționale inițiate în baza art. 85 și 87 CC este de 33%.
- În cauzele contravenționale inițiate în temeiul art. 85 și 87 CC, majoritatea contravenienților sunt bărbați – 84%, iar 16% femei. Majoritatea contravenienților au o vârstă între 20 și 50 de ani (75%), studii medii (87%), nu sunt căsătoriți (58%), nu au un loc oficial de muncă (83%) și nu sunt în conflict cu legea (63%).
- Inspectoratele de poliție au practici neuniforme de documentare a contravențiilor legate de traficul ilicit de droguri fără scop de înstrăinare, o parte din dosare fiind incomplete, din care lipsesc acte și probe care ar trebui să stea la baza procedurii contravenționale.
- O parte din materialele contravenționale nu dispun de acte de constatare tehnico-științifică, medico-legale sau rapoarte de expertiză – necesare pentru analiza tipului și a cantității de droguri.
- În cadrul procedurilor contravenționale legate de traficul ilicit de droguri fără scop de înstrăinare nu există o practică uniformă privind distrugerea corpurilor delictive.

- În dosarele contravenționale examinate în baza art. 85 și 87 CC nu sunt aplicate măsuri de constrângere.
- Amenda este unicul tip de sancțiune aplicată pentru contravențiile legate de circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare.

DIMENSIUNEA PENALĂ

- Proporțiile stabilite de *Lista substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora* sunt mici. Aceasta determină tragerea la răspundere penală preponderent a consumatorilor de droguri și diminuează eficiența luptei contra traficului de droguri și a traficantilor.
- Numărul de cauze penale inițiate în baza art. 217 CP este în creștere. Numărul mare de dosare penale intentate pentru circuitul ilegal de droguri în cantități nesemnificative are ca efect mărirea volumului de lucru al organului de urmărire penală și al instanțelor de judecată.
- Se atestă o pondere mare a cauzelor penale privind circuitul ilegal de droguri în mun. Chișinău, unde au fost înregistrate 150 de dosare, număr care este cu peste 300% mai mare decât toate cazurile înregistrate în regiunea Sud și cu aproximativ 33% mai mare decât toate cazurile înregistrate în regiunea Nord a Republicii Moldova în anul 2017.
- Majoritatea dosarelor penale inițiate pentru circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare (54%) sunt calificate conform alineatului 2 al art. 217 CP, care se referă direct la faptele de consum, ceea ce demonstrează că la răspundere penală sunt trași preponderent consumatorii de droguri.
- Substanțele narcotice identificate cel mai des în dosarele penale examinate sunt marijuana, rășina de canabis, paiele de mac, heroina și amfetamina.
- În majoritatea cazurilor penale examinate se înregistrează cantități de droguri foarte mici, la limita de jos a proporțiilor stabilite de lege.
- În aproape 70% din cazuri, urmărirea penală se realizează în termen de maximum 3 luni.
- În circa 3% din cazurile examinate, instanța nu s-a pronunțat asupra păstrării sau distrugerii corpurilor delictive.
- Rata de recunoaștere a vinovăției în faza de urmărire penală este în creștere față de anul 2015, când vinovăția era recunoscută de bănuți/învinuți în circa 79.2% din cazuri, iar în anul 2017 această cifră a crescut la 85%. Perspectiva păstrării libertății și aplicarea unei pedepse relativ ușoare, pe lângă vulnerabilitatea deosebită a subiecților infracțiunii, ar putea determina numărul foarte mare de cazuri în care aceștia recunosc faptele imputate.
- Cercetarea judecătorească se realizează în termene relativ reduse. În 62% din cazuri procedurile judiciare au durat mai puțin de 90 de zile.
- Rata de recunoaștere a vinovăției în faza de examinare judiciară crește la 92%, în comparație cu faza de urmărire penală, unde aceasta este de 85%.
- Majoritatea cazurilor de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare care ajung în instanța de judecată sunt examinate în procedură simplificată prin recunoașterea integrală a vinovăției (89%) și doar 11% se examinează în procedură ordinară.
- Instanțele judiciare și organele de urmărire penală aplică diferite măsuri preventive în 71% din toate cazurile. Cel mai frecvent sunt aplicate măsuri procesuale de constrângere neprivative de libertate, obligația de a nu părăsi țara și localitatea.
- În majoritatea absolută a cazurilor (94%), instanțele condamnă persoanele puse sub învinuire. Rata de condamnare este în legătură strânsă cu specificul dosarelor privind circuitul ilegal de droguri, problemele de ordin legislativ și practic care se referă la acestea și, subsecvent, recunoașterea vinovăției în majoritatea cauzelor. Nu a fost identificat niciun caz de pronunțare a sentințelor de achitare.

- Instanțele aplică cel mai des pedeapsa cu închisoarea. De asemenea, instanțele aplică pedepse cu munca neremunerată în folosul comunității și amenzi. Majoritatea sentințelor de pedeapsă cu închisoarea stabilesc suspendarea condiționată a executării acestora (în 83% din cazuri).
- Instanțele judiciare practic nu aplică sancțiuni cu caracter de suport și reeducare, fapt care denotă existența unor practici punitive în ceea ce privește consumatorii de droguri și mai puțin orientate spre suportul și corectarea acestora.
- Se atestă o creștere ușoară a ratei de contestare a sentințelor de condamnare. Comparativ cu anul 2015, când a fost înregistrată o rată de numai 8,9% de utilizare a căilor de atac împotriva sentințelor judiciare, în anul 2017 această cifră a crescut la 20%. Însă creșterea se datorează utilizării mai frecvente a căilor de atac de către acuzare, în timp ce apărarea rămâne la fel de pasivă la acest capitol.
- Profilul subiecților infracțiunii privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare scoate în evidență gradul lor sporit de vulnerabilitate. Majoritatea inculpaților în dosarele legate de circulația ilegală a drogurilor fără scop de înstrăinare sunt bărbați (93%), au o vârstă cuprinsă între 20 și 35 de ani (55%), au studii medii (90%), sunt necăsătoriti (56%), fără un loc oficial de muncă (85%) și nu se află în conflict cu legea (64%).

RECOMANDĂRI

Prezenta cercetare reiterează în mare parte problemele și tendințele privind practicile contravenționale și judiciare problematice în domeniul circuitului ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, stabilite în *Studiul pentru anul 2015*.

În studiul menționat, Asociația „Promo-LEX” a făcut o serie de recomandări, care vor fi reiterate în prezentul capitol, din motiv că de la prezentarea acestora, în anul 2017, și până în prezent situația a rămas în mare parte neschimbată, iar problemele identificate s-au menținut.

LA NIVEL DE POLITICI ȘI LEGISLAȚIE

- Guvernul urmează să modifice Hotărârea Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea „*Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și a cantităților acestora*”, prin majorarea cantităților substanțelor narcotice și psihotrope și a plantelor ce conțin asemenea substanțe, ținând cont de practica altor state (*a se vedea tabelul privind proporțiile substanțelor narcotice pentru care este stabilită răspunderea penală în Republica Moldova comparativ cu statele Uniunii Europene, p. 33*).
- Comisia Națională Antidrog urmează să elaboreze un studiu cu privire la modul de executare a Strategiei naționale antidrog pentru anii 2011-2018.
- Guvernul urmează să dezvolte politici naționale orientate spre suportul și reeducarea consumatorilor de droguri, subiecți ai infracțiunilor legate de circuitul ilegal de droguri.

LA NIVEL INSTITUȚIONAL

- Inspectoratul General al Poliției urmează să întreprindă măsuri pentru a uniformiza atitudinea inspectoratelor teritoriale de poliție față de prevederile Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal, în vederea neîngrădirii accesului la informațiile de interes public.

- Inspectoratul General al Poliției urmează să întreprindă măsuri pentru a uniformiza practicile de documentare a dosarelor contravenționale privind art. 85 și 87 CC, pentru a asigura respectarea normelor procesuale și modul de administrare a probelor în procedurile contravenționale.
- Ministerul Afacerilor Interne, împreună cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, urmează să asigure condițiile tehnice și personalul abilitat pentru a efectua expertize narcologice în toate centrele raionale din Republica Moldova.
- Inspectoratul General al Poliției urmează să uniformizeze practicile de administrare în cadrul procedurilor contravenționale a actelor de constatare tehnico-științifică, medico-legale sau a rapoartelor de expertiză, necesare pentru analiza tipului și cantității drogurilor.
- Inspectoratul General al Poliției urmează să uniformizeze practicile privind distrugerea corpurilor delictive în procedurile contravenționale legate de droguri.
- Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne urmează să elaboreze instrucțiuni metodice de ghidare pentru polițiști și procurori, în vederea uniformizării practicilor de investigare penală a cazurilor privind circuitul ilegal de droguri. În special, vor atrage atenția la evitarea profilării consumatorilor de droguri, verificarea vinovăției persoanelor prin mijloace elocvente de probă și evitarea înaintării acuzațiilor preponderent în baza declarațiilor de autoincriminare.
- Curtea Supremă de Justiție urmează să uniformizeze practica judiciară de examinare a cauzelor privind circuitul ilegal de droguri, după cum urmează:
 - ♦ să emită recomandări în ceea ce privește aplicarea măsurilor cu caracter de suport și reeducare de către instanțele judecătorești;
 - ♦ să emită recomandări în ceea ce privește aplicarea măsurilor preventive alternative în cazurile legate de circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare, cum ar fi liberarea provizorie pe cauțiune sau garanția personală ori garanția unei organizații;
 - ♦ să emită recomandări în ceea ce privește uniformizarea practicii judiciare privind păstrarea sau distrugerea corpurilor delictive în cauzele penale legate de droguri.

